

Volitve in manjšinsko vprašanje Wagner za „pot sredine“ - za Knafla pohvala KHD

Obe veliki stranki sta prejšnji teden uradno začeli volilni boj za deželnozborske volitve na Koroškem, ki bodo 30. septembra. Najprej je predsednik koroške ljudske stranke Knafl romal na Dunaj (zlobni jeziki so mu očitali, da se doma ni upal nastopiti), kjer je na tiskovni konferenci obrazložil težnje in obljube svoje stranke. V soboto pa so se koroški socialisti zbrali na uvodnem volilnem zborovanju, kjer sta jim govorila kancler Sinowatz in deželni glavar Wagner. V izjavah obeh strank ni zaslediti kaj bistveno novega - pri obeh gre težnja pač v običajno smer volilnega boja, ko si vsaka stranka prizadeva, da svoje zasluge in obljube prikaže v najlepši luči, nasprotnika in njegova dejanja pa v najslabši.

Po krivdi nacionalistov, ki so trenutno v novem navalu na dvojezično šolstvo, bo letošnji volilni boj gotovo bolj kot sicer vključeval tudi manjšinsko politiko. Tozadevno sta Knafl in Wagner že začrtala smernice, po katerih nameravata agirati njuni stranki. Pri tem je značilno, da se obe omejujeta na šolsko vprašanje, se torej podrejata volji nemškonacionalnih krogov, očitno iz strahu, da iz tega rezervoarja volilnih glasov ne bi črpal samo Haider, ki je svojo FPÖ popolnoma vključil v KHD-jevski napad na zadnje ostanke dvojezičnega šolstva.

O tem strahu za glasove je na diskusijskem večeru, ki je prejšnji teden bil v Pliберку (obširno poročamo na 2. strani - op. ured.),

eden izmed diskutantov dejal, da se hoče Haider profilirati s pomočjo KHD in njegove protislovenske politike, medtem ko drugi dve stranki nimata poguma, da bi se zoperstavili temu pogubnemu razvoju.

Knafl je pravilnost te ocene posebno dobro potrdil, saj se je na dunajski predstavitvi svojega programa poigral celo z možnostjo Haiderja kot deželnega glavarja s podporo ÖVP. Za svoj načrt „rešitve“ manjšinskošolskega vprašanja pa je prejel pohvalo KHD, ko se je zavzel za omejitev dvojezičnega šolstva na tistih nekaj občin, ki jih za dvojezične priznava restriktivni zakon o narodnih skupinah (kar bi praktično pomenilo zožitev na eno tretjino - op. ured.).

Wagner se je odločil za drugačno pot, namreč za „pot sredine“, ko je dejal, da se SPÖ v manjšinskem vprašanju ne pusti vpreči v noben „tuji voziček“. Vendar se nemškimi nacionalistom ni hotel zameriti ter je v zvezi s sedanjo KHD-jevsko aktivnostjo zagotovil, da vsakdo lahko tiska in piše, kar hoče; in še posebej je menil, da bi bilo vsako vplivanje na referendum nedemokratično, saj so bili prav socialisti tisti, ki so na Koroškem uvedli ta demokratična sredstva oblikovanja ljudske volje. Po njegovem mnenju niso vsi starši, ki svojih otrok niso prijaviли k slovenskemu pouku, proti temu, da bi se njihovi otroci naučili tudi nekaj slovenščine. Toda naslednji korak v šolskem vprašanju pričakuje od Dunaja, in sicer v smislu tristranskega sporazuma, ki predvideva skupno pot v šolstvu.

Smernice so torej zastavljene, in sicer tako, da se bo sedanja nacionalistična kampanja za šolski referendum lahko kontinuirano nadaljevala v volilnem boju.

ZSO POZIVA PREBIVALSTVO KOROŠKE:

Ne podpisite za KHD!

V zvezi z bližnjim referendumom KHD proti dvojezični šoli je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sprejela naslednji poziv prebivalstvu Koroške:

Zveza slovenskih organizacij apelira na prebivalstvo Koroške, da ne podpiše referendum KHD o strogi ločitvi otrok v šolah. Pobuda KHD v široki avstrijski javnosti ni našla nobenega zagovornika. Nasprotno, merodajni pedagogi in znanstveniki znotraj in izven Koroške odločno zavračajo zahteve nemškonacionalnih sil na Koroškem. Znanstvene raziskave so ponovno potrdile, da noben argument KHD ali Haiderja ne vzdrži znanstvene kritike. S tem je postalo jasno, da gre pri teh pobudah le za volilnotaktične poteze.

Zato apelira Zveza slovenskih organizacij na sodelane, ki jim je pri srcu miren in enakopraven razvoj obeh narodnih skupnosti na Koroškem, da referendum KHD ne podprejo. Poziva pa zlasti tudi politične stranke, da se nedvoumno postavijo proti referendumu, ker je nedemokratično in zato nedopustno, da bi večina s takimi v resnici protimanjšinskimi oblikami odločala proti manjšini in njenim pravicam.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

ZADNJA VEST:

Potrebujemo načrtno vzgojo iz dvojezičnosti

Diskusija o dvojezični šoli v Borovljah

„Na narodnostno mešanem ozemlju Koroške odklanjamo ločevanje otrok po jeziku. Potrebujemo načrtno vzgojo k dvojezičnosti. Nasprotniki skupne šole na Koroškem delajo s parolo strahu. Ne glede na to, ali bodo s svojimi sedanjimi zahtevami uspeli ali ne, jim gre za to, da se čim manj otrok udeleži dvojezičnega pouka. Velikemu delu koroškega prebivalstva manjkajo objektivne informacije o aktualnih problemih, zgodovini in kulturi koroških Slovencev. K enakopravnosti slovenščine morejo in morajo po svojih močeh prispevati vsi: začeti je treba v družini, nadaljevati v otroških vrtcih, šolah, v vsem javnem življenju. Občine, dežela in država morajo izpolniti svoje obveznosti do manjšine.“

To so glavne izpovedi in zaključki torkove diskusije o dvojezični šoli, ki jo je pripravilo boroveljsko slovensko prosvetno društvo. Po ogledu filmske reportaže o problematiki dvojezičnosti se je razvila vsebinsko bogata diskusija. V razpravi, pri kateri so na podiju sodelovali mestni svetnik F. Schleicher, univ. prof. P. Gstettner, sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta T. Domej in dr. Mirko Wakounig kot vodja diskusije, so tudi številni domačini prispevali svoje poglede, izkušnje in predloge. Večer je izvenel s popolno odklonitvijo vsebine zahtev nemškonacionalističnih krogov.

Katero stališče strank je resnično in iskreno: leta 1959 ali danes?

● „Manjšinske šole na Koroškem so prav tako avstrijske šole kot šole v Avstriji, vodene z nemškim učnim jezikom.“ Ta ugotovitev ni nikarkršna slovenskonacionalna propaganda, temveč je bila zapisana že pred dobrimi 25 leti, ko je šolski odbor avstrijskega parlamenta utemeljeval manjšinski šolski zakon. V tem motivnem poročilu najdemo še celo vrsto drugih formulacij, ki postavljajo na laž „argumente“ današnjih borcev za šolski apartheid.

Tako ista obrazložitev manjšinskega šolskega zakona 1959 tudi pribeje, da je glede na jezikovne in geografske razmere ravno dvojezična šola tista oblika, ki ustreza praktičnim potrebam in tudi željam prizadete manjšine. Zakaj potemtakem danes ne bi smelo več veljati, kar je bilo pravilno pred 25 leti?

Ali citat iz stališča, s katerim je

leta 1959 utemeljevala uvedbo dvojezičnega šolstva koroška deželna vlada:

● „Uvedba dvojezične šole na Koroškem pomeni novo pot. Kdor je kdajkoli doživljal, kaj pomeni, če v enem kraju delujejo šole različnih jezikov, ta ne more želeči obnovitve takega sistema... Na Koroškem nikjer nismo hoteli dveh šol eno poleg druge, temveč smo se odločili za to, da se otroci na dvojezičnem ozemlju učijo obeh jezikov, ne glede na narodnost, h kateri se priznavajo starši.“

To je bilo skupno stališče vseh strank, ki so bile zastopane v deželni vladi. In kako stojijo k temu stališču stranke danes, kako se zadržajo do napadov nemškonacionalnih sil na dvojezično šolo?

Kdaj je bila njihova izpoved resnična in iskrena: leta 1959 ali danes?

PREBERITE

na strani

- 2 **Heimatdienst za deljeno Koroško?**
(Zanimiva diskusija o dvojezičnem šolstvu v Pliберку)
- 3 **80-letnica SPD „Svoboda“ v Logi vasi**
- 4 **O pomenu delovanja malih vokalnih ansamblov**
- 5 **Spominski pohod na Jepo**
- 8 **Zaključek poletnih olimpijskih iger**

Dvojezičen otroški vrtec nastaja tudi v Škofičah

Prejšnji teden so v Škofičah postavili temelje, na katerih bo kmalu zrasel dvojezični otroški vrtec Slovenskega šolskega društva. Z obratovanjem vrtca v pozni jeseni bodo dobili važno zatočišče ne samo slovenski otroci iz Škofič in okolice, sploh se bo izboljšala oskrba predšolskih otrok v tej okolici. Daleč naokoli namreč ni nobenega otroškega vrtca, ki bi dosedaj olajšal življenje zaposlenim staršem in njihovim otrokom.

Slovensko šolsko društvo že nekaj let uspešno vodi dvojezični vrtec v Šentprimozu v Podjuni, s postavitvijo tega vrtca pa začenja svoje pionirsko delo tudi v neposredni bližini turističnih centrov Koroške, ki odločilno spreminjajo življenjske in jezikovne navade prebivalstva južne Koroške. Tudi v škofiški občini čutijo, kako so se ravno s turizmom domačini, med njimi tudi zavedni Slovenci, odtujevali slovenskemu jeziku. Deloma so se pod pritiskom, deloma iz navade in tudi iz napačno razumljene gostoljubno-

sti podrejali nemškemu jeziku.

„Presenečeni smo bili, koliko zanimanja je za naš vrtec v Škofičah“, je povedala Simona Rovšek, vrtnarica, ki je doma v Holbičah in ki ima že mnogo dobrih izkušenj iz dvojezičnega vrtca v Šentprimozu. V vrtcu bodo lahko vzgajali 30

otrok, tako iz domače občine, kot tudi iz sosednjih krajev, npr. Šentilja, Loge vasi, Hodiš in še iz drugih krajev. S prijavi bodo začeli v prihodnjih mesecih.

Simona Rovšek pravi, da naj bi bil vrtec predvsem opora slovenski narodni skupnosti, saj imajo otroci

vedno manj možnosti pogovarjati se slovensko. Pripomogel pa naj bi tudi k izboljšanju vzdušja v občini. Tudi tisti, ki le pasivno obvladajo slovenščino ali je sploh ne razumejo, naj bi dobili boljši odnos do nje. Pri starših najdeš razumevanje za to, da se otrok nauči tudi slovenščine.

Ko so prejšnji teden začeli delavci podjetja Sabotnik iz Hodiš in nekateri prostovoljci s prvim delom, se je kmalu razširila vest, da nastaja tukaj moderen vrtec. Z zanimanjem so si sosedje ogledovali gradbišče. Kmalu pa bo stala na tem kraju montažna hišica podjetja Marles iz Maribora, istega tipa kot v Šentprimozu. Čeprav se je začetka govorilo, da bo stal vrtec na občinskem zemljišču, do tega ni prišlo. Pristojne oblasti so ugotovile, da je občinsko zemljišče blizu pokopališča neprimerno in prestrmo. Zato otroški vrtec sedaj raste na bivšem zemljišču Ferdija Jägerja v Papračah južno od kraja Škofiče, med cestama, ki vodita v Šentilj in v Holbiče.

Domačini na temeljih vrtca. V ozadju Podjerberk.

Heimatdienst za deljeno Koroško?

Pliberška diskusija: Enotno za skupno vzgojo

Prav tisti Heimatdienst, ki se sicer najbolj žene za geslo o nedeljeni Koroški, zdaj s svojim referendumom hoče doseči delitev že v šolski dobi — ali je torej ta heimatdienst za delitev Koroške? V tem vprašanju in v enotni opredelitvi (če izzamemo govornika FPÖ-jevske mladine) za skupno vzgojo otrok bi lahko povzeli vsebino in izpoved večurne diskusije, ki je prejšnji teden potekala v Pliberku. Kot prirediteljica filmskega in diskusijskega večera na temo „Mir v lastni hiši“ sta Enotna lista Pliberk in Pliberški časopis povabila deželne in krajevne predstavnike mladine treh deželnozborskih strank ter zastopnike raznih krajevnih organizacij obeh narodnosti, prav tako široko potegnjen pa je bil tudi krog diskutantov iz občinstva. Tako je bilo poskrbljeno, da je prišlo do izraza res najbolj široko mnenje prebivalstva.

Za uvod predvajani film „Kaj naj naredim/Was soll ich tun?“, ki ga je pretežno v pliberški okolici posnela salzburška skupina Gegenlicht in se bavi s problematiko dvojezičnosti, je s svojim deloma naravnost pretresljivi izpovedi posredoval ustrezen uvod v diskusijo. Zgrajen je namreč na osebnih doživetjih in izpovedih ljudi, ki jim dvojezičnost ne pomeni le boljšega ali slabšega obvladavanja dveh jezikov, temveč je dvojezičnost živ izraz stvarnosti, ki jo pogojuje skupno življenje dveh narodov, od katerih pa se mora eden nenehno boriti za svoj obstoj, za svoj jezik. Tako se srečavajo ljudje z izkušnjami, ki segajo od žalitev in zasmeševanja v otroški dobi preko najrazličnejših primerov zapostavljanja in diskriminacije v vsakdanjem življenju vse tja do oblik nasilja in celo krvavega terorja (v dobi nacizma). In to stalno „sožitje“ z ogroženostjo in neenakopravnostjo marsikoga spelje na pot resignacije in asimilacije, kar film ilustrira v izpovedi matere, ki svojega otroka ne uči več slovenščine, da bi mu tako prihranila vse te neprijetnosti; ali v obtožujočem vprašanju žene: Zakaj moramo živeti ravno v tem kraju s stalnim bojem in ne kje drugje? O kakšnih krajih in o boju kakšnih ljudi je tu govora, pa sledi prav tako iz filma, kjer slišimo izpoved: V moji mladosti so v naši vasi živeli samo Slovenci; prvi Nemec, ki je prišel v naš kraj, je bil žandar, potem so prišli še cariniki in začelo se je ponemčevanje...

Danes se morajo avtohtoni prebivalci te dežele boriti za svoj obstoj, za svoj jezik. Boriti se morajo proti načrtom, da bi jih z navidezno demokratičnimi sredstvi (npr. referendum o šolstvu) opravili še za zadnje ostanke enakopravnosti ter jih popolnoma potisnili v izolacijo, v geto. O tem boju je tekla tudi diskusija, ki jo je vodil glavnošolski učitelj in občinski odbornik pliberške EL Fric Kert. Od predstavnikov

mlade generacije SPÖ in ÖVP tako na deželni ravni (Kaiser in Lexer) kot v občinskem merilu (Winkl in Zhuber) preko pliberške Kulturne iniciative (Ottowitz) in Alternativne liste Koroške (Brugger) pa do zastopnikov slovenskih organizacij oz. skupin (Pečnik, Kumer, Tram-

pusch, Hudobnik in Valeško) so se vsi nedvoumno izrekli proti KHD in njegovemu referendumu; edini, ki je skušal to „odločanje večine v škodo manjšine“ zagovarjati, je bil govornik mlade FPÖ v Pliberku (Kraut), ki pa je prav tako moral priznati koristnost zanja obeh jezikov v tem delu dežele in ni vedel povedati nobenega tehtnega argumenta proti skupni vzgoji otrok.

Izjave diskutantov so bile jasne: So odločno proti referendumu, proti sleherni ločitvi v šoli, ker so za sožitje, za skupno vzgojo. In ni bil predsednik socialistične mladine Kaiser edini, ki je v tej zvezi ostro kritiziral zadržanje lastne stranke (še posebej tudi njeno glasilo zaradi objavljanja inseratov KHD); tudi drugi govorniki so razkrinkali taktiziranje obeh velikih strank, češ, iz strahu za volilne glasove iz nacionalnega tabora se nočeta postaviti proti nacionalističnim krogom, ki s svojimi napadi na dvoje-

zično šolstvo zastrupljajo ozračje in ogrožajo mir v deželi. Proti tem nakanam je treba mobilizirati vso demokratično javnost, se je glasil praktični zaključek diskusije — ne glede na narodno pripadnost in preko ideoloških razlik je treba zbirati ljudi, ki so za sožitje in sodelovanje.

Zanimiv in koristen prispevek diskusiji pa je dodal turist iz Švice, ki že več let redno preživlja dopust na južnem Koroškem. Dejal je, da ga dežela spominja na Švico, vendar to samo v pokrajinskem pogledu, sicer take primerjave niso možne. Predvsem ta čudni referendum ga šokira, je izjavil ter zatrdil, da si kje drugje kaj takega sploh ne more predstavljati. „Vem, da so ko-

roški Slovenci bistveno prispevali za osvoboditev Koroške, sedaj pa jim kratijo njihove pravice — danes otrokom, jutri odraslim,“ je menil švicarski gost. „V Švici imamo dovolj problemov, toda takih, kot je ta referendum, pri nas nimamo. Tudi referendumov imamo pri nas precej, toda nobenega takega, na katerem bi večina odločala proti manjšini. Imamo številne narodnosti, vendar zaradi tega ni problemov, ker imajo svoje pravice in svojo samoupravo. Slovenci na Koroškem tega niti ne zahtevajo, le svojo enakopravnost bi hoteli imeti — torej moramo Avstrijo samo pozvati: Dajte jim jo!“

Za prireditve je vladalo izredno veliko zanimanje (v Schwarzlovi dvorani ni bilo prostora za vse udeležence in mnogi so še iz veže spremljali diskusijo) in med navzočimi je močno prevladovala mladina — torej dober obet za prihodnost.

prof. Gotbertu Moru in Karlu Dinklageju in še posebej Heinzu Dopschu) za pomoč pri oblikovanju besedila ne pomeni samo formalnosti, čeprav je seveda poglavitno res težakšno delo ležalo pač na njennih lastnih ramenih.

Zadnja zgodovina Koroške, ki je zajela celoto, na kakršno meri tudi delo avtorice, je bila objavljena pred 35 leti (H. Braumüller, Geschichte Kärntens, 1949, po svoji nepopolnosti in pristranosti do Slovencev — zavezani-

ma zlasti koroškemu zgodovinarstvu med 1918 in 1945 — je izzvala mojo obsežno kritiko v Zgodovinskem časopisu 1951, str. 301—320), pri čemer je šlo v primerjavi s delom Frässa-Ehrfeldove za bistveno prostorsko krajšo, pa tudi problemsko ožjo obravnavo koroške zgodovine. Drugače je seveda s delom Augusta Jakscha, Geschichte Kärntens bis 1335 v dveh knjigah (1928/1929), ki ni le najboljše delo o tej dobi koroške zgodovine, marveč delo doslej najboljšega poznavalca virov za ves ta čas, saj ni zbral le tistih, ki jih je izdal sam v prvih štirih delih (v petih zvezkih in dodatku), Monumenta historica ducatus Carinthiae (do 1269), marveč v kartoteki tudi vire do 1335, kar je bila poglavitna podlaga za Wiessnerjevo nadaljevanje navedenega dela (knjige V—VIII); to delo je seveda za znanost tudi danes še v zelo veliki meri relevantno pri raziskovanju koroške zgodovine. Zadnje delo v obsegu

Frässa-Ehrfeldove (če računa v drugi knjigi na podoben obseg kot pri prvi) o koroški zgodovini pa je celo že Handbuch der Geschichte Kärntens, ki ga je E. Aelschker izdal že pred skoraj sto leti (1885); pa tudi po svojem namenu sta si deli podobni: drugače kot strogo znanstveno delo Augusta Jakscha se namreč obe obračata očitno na širši krog bralcev.

Od 1885 oz. 1928, pa tudi od 1949 naprej je doživela koroška zgodovina tako v domači

koroški kot tudi v slovenski historiografiji dolgo vrsto pomembnih monografij, ki so njeno znanje v marsičem razširili, poglobili in spremenili. Poglavitna naloga pisateljice nove sinteze — posebej ker ni sama delala na srednjeveški problematiki — je bila pač študij vse te obsežne znanstvene literature ob razlikovanju pomembnejšega od manj pomembnega in združitve njenih novih rezultatov s še vedno veljavniimi starejšimi v novo podobo koroške zgodovine v srednjem veku. Ta del naloge je avtorica opravila z izredno pridnostjo — celo tako, da je ob literaturi pogosto pregledala in navedla tudi ustrezne vire v Monumenta historica ducatus Carinthiae in v slikovni dokumentaciji s pomočjo A. Ogrisa in W. Wädla iz Koroškega deželnega arhiva objavila tudi nekaj listinice in pečatne dokumentacije v zelo lepih posnetkih.

Vendar je tu treba povedati tudi prvo po-

Was der KHD verschweigt

In seiner Volksbegehrenspropaganda verschweigt der KHD eine ganze Reihe gravierender Umstände, die eine umfassende Information der deutschsprachigen Kärntner Bevölkerung darstellen können.

Da ist zunächst der Trick mit dem Elternrecht: Warum verschweigt man, daß es an den zweisprachigen Volksschulen Unterkärntens das Elternrecht bereits seit dem Herbst 1958 gibt? Damals hat man das Elternrecht zur Abmeldung vom zweisprachigen „Zwangsunterricht“ nach einem jahrelangen beispiellosen Schulkrieg mit Schulstreiks usw. durchgesetzt. Um die Ausübung des Elternrechts für die deutschsprachigen Eltern zu erleichtern und diese für die slowenischen Eltern zusätzlich zu erschweren, hat man dann im Minderheitenschulgesetz 1959 den Eltern, deren Kinder zweisprachig unterrichtet werden sollen, die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht aufzuzwingen. Somit gilt zunächst die vom KHD strapazierte „allgemeine Form der österreichischen Schule“ schon seit 1959. Für alle die zweisprachigen Unterricht wünschen, ist eine ausdrückliche Anmeldung notwendig. Heute nun zu behaupten, es gehe um das Elternrecht, ist eine bewußte Verdrehung von Tatsachen. Das Elternrecht gibt es seit 26 Jahren und kein einziges Schulkind wird gegen den Willen der Eltern slowenisch unterrichtet!

Es folgt die vollkommen verlogene und aus der Luft gegriffene Parole: „Kärntner unterschreibt ihr nicht, droht uns slowenischer Zwangsunterricht.“ An diesem holprigen „Marterlspruch“ stimmt überhaupt nichts. Oder glaubt jemand ernstlich daran, daß die politischen Parteien — und nur diese wären dazu in der Lage — jemals der Wiedereinführung des 1958 beseitigten slowenischen „Zwangsunterrichtes“ nähertraten würden? Es darf eigentlich erwartet werden, daß die Kärntner Parteien dieser Art von Verunsicherung und Verhetzung sofort eine klare Absage erteilen!

Warum verschweigt der KHD die Ergebnisse der objektiven wissenschaftlichen Untersuchungen, die der zweisprachigen Volksschule und deren Unterrichtserfolg das beste Zeugnis ausstellen?

Warum verschweigt der KHD, daß es in Österreich hunderte und aberhunderte ein- und zweiklassiger Volksschulen gibt, in denen nach den KHD-Parolen auch kein vollwertiger Unterricht erteilt werden kann, weil sich der Lehrer eben auch den verschiedenen Abteilungen zuwenden muß? Mit gleichem Recht könnten sich die Eltern der Schüler, die solche Schulen besuchen müssen, mit Sprüchen des KHD an die Öffentlichkeit wenden, wie „... wir wollen keine halbe Geschichte...“ und wie der KHD behauptet: „In einer Schule, einer guten, hat eine Stunde nicht 30 Minuten!“

Warum verschweigt der KHD die praktischen Auswirkungen seines

Volksbegehrens auf die schulorganisatorische Landschaft des Südkärntner Volksschulwesens? Es ist doch so, daß bei Durchführung der Forderungen des KHD-Volksbegehrens die Organisationshöhe der meisten Volksschulen dieses Gebietes geradezu halbiert werden müßte und nun erst recht zusätzlicher Abteilungsunterricht notwendig wäre. Natürlich wären in erster Linie die zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Schüler betroffen, die aus der hochorganisierten vierklassigen Volksschule in ein- und bestenfalls zweiklassige zweisprachige Schulen abgedrängt werden würden. Also praktisch „Slowenen raus aus der vollorganisierten gemeinsamen Schule in die aufgezungene kleine zweisprachige Volksschule. Wollt ihr das nicht, dann meldet euch einfach vom zweisprachigen Unterricht ab“ — und das will man ja erreichen.

Warum verschweigt der KHD, woher die von ihm angekündigten etwa 50 zusätzlichen Arbeitsplätze für Lehrer kommen sollen, wenn durch die Trennung sogar Arbeitsplätze verloren gehen werden. Das haben Fachleute längst errechnet. Die vom

Za dokumentacijo v zvezi z napadi nemških nacionalistov na dvojezično šolstvo ponatiskujemo iz KTZ „pismo bralca“, ki ga je poslal pliberški mestni svetnik ravnatelj Valentin Vauti (op. ured.).

KHD verharmloste „Schulreform“ würde für das Volksschulwesen im zweisprachigen Gebiet einen nie wieder gutzumachenden Rückschritt bedeuten und würde die Fortschritte der Nachkriegszeit mit einem Schlag zunichte machen!

Warum ist der gemeinsame Unterricht der einsprachigen Schüler mit ihren zweisprachig zu unterrichtenden Mitschülern die in der gegebenen Lage optimale Lösung? Durch die radikal fortschreitende Dezimierung der slowenischen Volksgruppe und durch die weit verbreitete negative Einstellung zum Slowenischen ist die Zahl der zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Schüler an den meisten Volksschulen weit geringer als die Zahl der einsprachig zu unterrichtenden. Daher ist an höher organisierten zweisprachigen Volksschulen überhaupt nicht zu denken. Der Geburtenrückgang, der auch vor Südkärnten nicht Halt macht und die Hauptschulbesuchspflicht bewirken in allen Volksschulen im Lande geringe Schülerzahlen, so daß die Erhaltung der idealen vierklassigen Volksschulen immer schwieriger wird. In dieser Situation weitere Trennungen durchzuführen, wäre verantwortungslos und brächte beiden Volksgruppen Nachteile. Doch das alles kümmert den KHD nicht. Er beharrt auf seinem Justamentstandpunkt, immer nur sein nationales Fernziel vor Augen.

OSR Valentin Vauti
9150 Einersdorf 80

Pod konec junija je s približno tričetrtletno zamudo glede na prvotno napoved izšel prvi del nove koroške zgodovine — *Geschichte Kärntens, Band I: Das Mittelalter* (založba Johannes Heyn v Celovcu) — delo dr. Claudije Frässa-Ehrfeld (roj. Kromer).

Ko sem nekje v začetku lanskega leta prejel od založbe vabilo na prednaročilo te knjige, sem nekako osupnil, še bolj pa letos junija, ko sem po prejemu te knjige videl njen prese- netljivo velik obseg (814 str., od tega 680 str. besedila, 134 str. opomb, seznama literature, zemljevidov in registrov, poleg tega 21 str. celostranskih črno-belih ilustracij v besedilu in 18 dvostranskih prilog s celostranskimi ilustracijami, večinoma barvnimi).

Šele štiridesetletna avtorica v koroškem zgodovinarstvu sicer res ni neznanec: poleg svoje disertacije (Die Vereinigten Staaten von Amerika und die Frage Kärntens 1918—1920, obj. 1970, v svoji oceni v Zgodovinskem časopisu 1971, str. 319—328, sem pokazal, kaj je v njej novega, moral pa nanizati tudi vrsto kritičnih opomb h knjigi) je objavila še kakih deset razprav, ki se pa menda razen dveh izjem nanašajo vse na „sodobno zgodovino“ med 1918 in 1950, ki se po svojih metodah in tehnikah dela že zaradi drugačne vrste virov vendarle precej razlikuje od dela na srednjeveški zgodovini. Dejstvo, da se pojavlja s tako obsežno sintezo vse srednjeveške zgodovine Koroške (knjiga sega do smrti Friderika III. l. 1493) zgodovinarica, ki se doslej s srednjeveško problematiko sploh še ni poskusila spopasti, je gotovo vsaj nenavadno.

Vse to podčrtujem, ker gotovo opozarja na težko nalogo, ki si jo je avtorica naložila brez takšnega poprejšnjega dela; brez dvoma pa to tudi pomeni, da avtoričina zahvala nekaterim vidnim poznavalcem koroške zgodovine (zlasti

membrno kritično opombo: očitno pozna avtorica tako v kvantitetnem pogledu kot tudi v kvaliteti svojega obvladovanja teh del nemško koroško (in vsaj delno tudi drugo) literaturo nesorazmerno boljše kot slovensko. To se ne vidi le iz seznama literature, kjer mnogokaj bistvenega manjka (le tri primere naj navedem v ponazorilo — Milka Kosa Zgodovina Slovencev je navedena po 1. izd. iz l. 1933, mesto po 2. izd. iz l. 1955, čeprav je v 2. izdaji skoraj polovica knjige v primerjavi s 1. izd. napisana na novo z mnogimi dopolnjenimi in spremenjenimi tezami in stališči; sploh pa niso navedena dela kot Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, Agrarne panoge I—II, 1970/1980, tudi za Koroško pomembna razprava Frana Zwitterja o vprašanju nastanka mest na „starokarantanskih“ tleh, Zgodovinski časopis 6/7, 1952—53, str. 218—245 — te vrste primerov bi seveda lahko navedel dolgo vrsto!), mnogokje pa besedilo knjige pokaže, da je avtorica tudi z vsebino navedenih del le površno ali delno seznanjena. Za vzgled samo en primer: Avtorica, ki se navadno ravna le po najnovejši literaturi in to često premalo vzporeja z vso potjo raziskovanja, se glede koroškega palatinata ravna preprosto po zadnji Dopschevi razpravi, ne da bi njene razrešitve vsaj vzporedila s Hauptmannovo razrešitvijo, ki je prav po Dopschevih rezultatih postala celo mnogo verjetnejša (zaradi ugotovitve razlike med „waltpotom“ 10. stoletja in palatinskim grofom od konca 12. stol. naprej), enako kot po nekaj popravkih in razmislekih o razjasnitvah postanka koroškega vojvodskega stola iz l. 1967 (B. Grafenauer, Ustoličevanje koroških vojvod in vojvodski prestol, Zgodovinski časopis 1970, str. 112—122).

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Nova zgodovina Koroške v srednjem veku

(BOGO GRAFENAUER)

SPD „Svoboda“ v Logi vasi proslavilo 80-letnico obstoja

Prišlo je mnogo ljudi, od blizu in daleč, kajti slovenska pesem tudi danes navdušuje in druži. Prišli so tudi pevski zbori sosednjih društev, pa tudi župan občine Vrba inž. Valentin Petrtsch, predstavnik urada koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik, konzul SFRJ v Celovcu Zoran Markovič, predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris, predsednik in tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Marjan Šturm, domači župnik Hotimtz in drugi, katerim je izrekel prisrčno dobrodošlico Stanko Černic, predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“, ki je preteklo soboto pri Jägerwirtu v Logi vasi praznovalo 80-letnico svojega obstoja.

Ohraniti slovensko besedo in pesem poznejšim rodovom, je bil namen in cilj slovenskih rodoljubov v Logi vasi in okolici, ko so pred osemdesetimi leti ustanovili Slovensko prosvetno društvo „Slavček“ in tako pričeli z organiziranim kulturnim delovanjem. Tako je na začetku svojega slavnostnega govora povedal predsednik jubilejnega

bolj znane slovenske pevske zbornice na Koroškem. Zato so logovaški pevci nastopali na številnih koncertih na Koroškem, drugih krajih Avstrije in v Jugoslaviji. Černic je ob tej priložnosti izrekel posebno zahvalo pevcema Tevžju Kaklnu, ki je prvi zapel Kernjakovo svetovno znano pesem Mojcej, in Jozeju Straussu, za njuno več kot petde-

poro ob njihovem prizadevanju za doseg narodnostnih pravic. Slednji je ostro obsodil KHD in FPÖ, ki sta sprožila kampanjo za ločitev dvojezičnega pouka.

V imenu deželne vlade je SPD „Svoboda“ čestital dvorni svetnik dr. Apovnik, ki je navzoče pozval, naj bolj segajo po slovenski knjigi, saj je v njih naše največje kulturno bogastvo, naš jezik in kultura. Predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris je ob svojih čestitkah naglasil, da je društvo v teku svoje zgodovine mnogo prispevalo k razvoju slovenske kulture na Koroškem, potem pa najbolj zaslužnima pevcema Tevžju Kaklnu in Jozeju Straussu v znak zahvale izročil plaketo SPZ.

Ker je petje najmočnejša dejavnost SPD „Svoboda“, je tudi jubilejna proslava stala v znamenju pesmi. Najprej so domači pevci pod vodstvom Stanka Černica zapeli znano geslo „Od jezera do vrh planin...“ In čez Logo vas se je razlegal slovenski glas, slovenska pesem, ki je prišla iz grl številnih pevk in pevcev, kajti v soboto so, kot že zapisano, prišli še pevski zbori iz Škofič, Bilčovsa in Šentilja. Mešani zbor iz Škofič (SPD „Edinost“) je pel pod vodstvom Simone Rovšek, moški zbor iz Bilčovsa (SPD „Bilka“) pod vodstvom mag. Mirka Lausseggerja, mešani zbor „Mojcej“ iz Šentilja pa je vodil Mirko Kernjak. Občinstvo je pesmi domačega in gostujočih zborov sprejelo z velikim navdušenjem, kajti spored, ki so ga izvajali, je bil na visoki pevski ravni in je za udeležence bil lep pevski užitek, zlasti pesmi, ki sta jih kot solista zapela Tevžj Kakl in Folti Sima.

Jubilej 80-letnega delovanja SPD „Svoboda“ v Logi vasi, je bila posrečena proslava, na kateri je bilo

Pevski zbor jubilejnega društva

znova potrjeno, da je slovenska pesem na tem izpostavljenem ozemlju še živa, da pa je tudi potrebna vsa skrb in pozornost, da jo ohranimo tudi za bodoče rodove. Zato društvu k 80-letnemu jubileju obstoja čestitamo in v prihodnje želimo mnogo uspeha.

Ob tej priložnosti pa še posebej čestitamo Tevžju Kaklnu in Jozeju Straussu k podelitvi plakete SPZ, ki sta jo prejela za njuno nad pet-

telje slovenske koroške narodne in slovenske umetne pesmi. Želimo, da bi še mnogokrat zapel pesmi Lastovki v slovo, Slanica, Mojcej, Burno jes havžjam, skratka vse tiste, ki jih radi slišimo, ki jih nihče ne zapoje tako doživeto kot on. Joze Strauss, ki poje v zboru prvi bas, v društvu ni le aktiven pevec, ampak je bil tudi dober igralec v društveni igralski skupini, bil je tudi predsednik društva in se kot tak organizacijsko udeleževal. Več let je skrbel za knjižnico in razpečaval knjižni dar Slovenske prosvetne zveze. V povojnih letih je Rezacova

Tevžj Kakl in Joze Strauss sprejemata čestitke za njuno petdesetletno članstvo v pevskem zboru

društva Stanko Černic, ki je potem orisal zgodovino osemdesetletnega delovanja logovaškega društva. Ob tej priložnosti se je spomnil tistih zaslužnih mož, ki so na začetku našega stoletja zaorali ledino in zasejali seme, ki še danes rodi bogate sadove. Štefan Singer, Miha Schleicher, Matevž Rainer, Joza Strauss, Rudi Gröblacher, Andrej Kusternik, Lorenc Pippan in še številni drugi marljivi možje in žene so delovali in skrbeli za napredek društva, v povojnih letih Maks Kakl, Martinova Olga in drugi. Černic se je spomnil tudi tistih prosvetašev, ki so v vojni izgubili svoja življenja ali pa so postali žrtev nacizma.

A kljub temu je društvo delovalo in postalo posebno aktivno, ko so prenehale vojne vihre in teror. Toda pesem ni nikdar zamrla, ostala je živa tudi tedaj, ko so jo drugi pro-

setletno delovanje v zboru jubilejnega društva. Zahvalo pa je izrekel tudi vsem ostalim pevcem, ki marljivo sodelujejo v zboru in onim, ki zbor moralno in gmotno podpirajo in tako pomagajo k ohranitvi slovenske pesmi v Logi vasi.

Stanko Černic pa je ob tej priložnosti zavzel tudi stališče do trenutne gonje proti skupnemu dvojezičnemu pouku in ostro obsodil protislovenske organizacije, ki nastopajo kot akterji te sovražne kampanje, ki katere katere hočejo uničiti slovensko narodno kulturo in onemogočiti sleherni težnjo po enakopravnem sožitju obeh narodov v deželi. Zato je tembolj odločno donela v Logi vasi slovenska pesem, in kot izraz spoštovanja do naroda soseda, tudi njegova, nemška pesem.

Tudi vrbski župan je v svojih čestitkah društvu menil, da kulturna

Na proslavi je sodeloval tudi pevski zbor „Mojcej“ iz Šentilja

glasili za mrtvo, vedno spet je privrela iz grl vnetih pevk in pevcev, kajti pesem je v vseh osemdeset let logovaškega društva bila najmočnejša oblika kulturnega delovanja. Tako je dejal Stanko Černic in med drugimi navedel imena nepozabnega Pavla Kernjaka in Janeza Aicholzerja, ki sta logovaški pevski zbor s svojim vzornim in tankočutnim vodenjem dvignila med naj-

raznolikost našo deželo dela lepšo in da je zaradi tega treba gojiti kulturo obeh narodov. Zato je Petrtsch pozdravil dvojezični značaj proslave in s tem posredno priznal, da dvojezičnost ni ovira, ampak le most ki zblizuje oba naroda. Čisto brez pridržkov pa je bil pozdrav predsednika socialistične mladine Koroške Petra Kaiserja, ki je koroškim Slovencem obljubil vso pod-

OB UMETNIKOVI RETROSPEKTIVI V LJUBLJANI

Bergova umetnost je spoštljiva in brez strahu

V zadnji številki našega lista smo kratko poročali, da so v Ljubljani odprli razstavo Wernerja Berga. Tokrat pa objavljamo prispevek udeleženca otvoritvene svečanosti.

Pretekli četrtek, 2. avgusta, so odprli v Ljubljani v razstavišču Moderne galerije Rihard Jakopič obširno retrospektivno razstavo del Wernerja Berga. Korošcem, predvsem Celovčanom, je ta bogata zbirka umetnikovih del gotovo še v prijetnem spominu, ko jim je bila letos spomladi na voljo v razstavi v „Künstlerhausu“ in Mestni hiši. V Ljubljani se je zbralo za otvoritev ob dokaj neugodnem času le pičlo število gostov, med njimi precejšnje število sorodnikov in prijateljev iz Avstrije.

Ravnatelj galerije prof. Zoran Kržišnik je uvodoma med častnimi gosti pozdravil starost slovenskih umetnikov, Božidarja Jakca, avstrijskega generalnega konzula dr. Weiha in celovškega mestnega svetnika Siegferta Metelka. Potem je v jedrnatem govoru, ki ga v celoti objavljamo, izklesal lik velike umetnikove osebnosti:

„Današnjega umetnika spremlja dvomljiva sreča, da ima ob sebi vedno vrsto kritičnih peres, ki sproti preverjajo njegovo delo, ga ocenjujejo v skladu s svojim življenjskim in likovnim nazorom in mu v istem duhu tako rekoč predpisujejo smer nadaljnjega razvoja. Tako je bilo veliko različnega napisanega tudi o Wernerju Bergu, vsaj v drugi polovici njegove umetniške poti; vendar z eno bistveno razliko: o tem, kaj bo v prihodnje še povedal, so vsi ocenjevalci prepuščali presojo umetniku samemu. Nemara zato, ker je bila videti Bergova umetnost tako zelo iz enega kosa — v nekem smislu tako avtohtona — da je bilo mogoče samo čakati na nadaljnje poganjke iz istih korenin, zasidranih po eni strani globoko v koroški zemlji, ki jo je umetnik doživljal kot kmet gospodar, odvi-

sen tudi od dela svojih rok in njenih darov — in hkrati kot visoko izobražen in globoko razmišljajoči intelektualac; po drugi v tradiciji nemškega ekspresionizma, o katerem je iz Porenja izvirajoči umetnik sam trdil, da je bil v zgodnji mladosti odločujoče srečanje njegovega razvoja in še, da mu je ekspresionistični izraz menda v krvi.

Werner Berg je s kratkimi — in večinoma nezaželenimi — prekinitvami prebil na domačiji svoje izbire, kmetiji Rutarjevo pod Obirjem, petdeset let. V polstoletju se njegova motivika skorajda ni odmaknila od ljudi, krajine, vsakdanjih prizorov bližnje okolice, prikazanih v zgoščenih, preciznih formah na trdno zgrajenih slikah in grafičnih listih, polnih natančne napetosti, prežetih z življenjem in tisto skrivnostnostjo, ki je skrivnost skrajne, prečiščene jasnosti v izpovednem izrazu.

Bergova umetnost je spoštljiva in brez strahu. V najbolj skopi podobi se predstavlja v lesorezu, kjer kontrasti belin in črnin ustvarjajo nepričakovano barvno skalo, da obvelja grafični list kot kar najbolj zgoščena projekcija pisane raznolikosti sveta, zajetega v pobožno zbrani obraz slovenske kmetice, v temne sence dreves na belem snegu, v režeče se koroške pustne maske, v preveč agresivni profil tolstega prekupčevalca. Prvinska resničnost človeškega življenja je prikazana z isto močjo kot njegova duhovnost, podana s presunljivim življenjem v portretnih študijah pesnice Christine Lavantove. Mojster risbe zna v svojih skicah z eno potezo ujeti značilni obris in mu z naslednjo dodati element duhovnosti, ker se z zemljo povezana umetnost Wernerja

Berga vedno dogaja pod visokim nebom usodnosti, odločitev in smisla.

Risba je podlaga njegove slike tudi, kadar je videti umetnik ves opojen od barve, kot v tihožitjih ali pri cvetličnih motivih, ki postajajo ob istekajočih se Bergovih letih vse bolj pogostni. Pomlad in poletje s svojo razcvetelo bujnostjo sta dobila v njegovem slikarstvu pravo mesto šele, ko zrelejšemu se umetniku garaško življenje ni več poliskalo čopiča v roke malodane samo pozimi ali v nočnem času, ko kmečko delo počiva. Po drugi strani pa nastajajo zdaj, pri relativno razbremenjenem umetniku tudi slike, ki enako trezno, kot nekoč starožitnosti obirskega okolja, zajemajo spremembe, ki jih je v krajino in ljudi vnesel čas. Navodobni kmetiški stroji, šablonske, od tradicije odrgrane novogradnje, skozi brezbrizna okna avtobusa pogledujoči obrazi dopolnjujejo praznične koleslje, ki vozijo romarje in belo oblečene birmanke, pešake v februarjem mrazu in opotekajoče se v snežnem meležu, ali izmozganega kmeta, ki napol radovedno napol prestrašeno gleda na hodnik železniškega vagona. Tudi do Rutarjeve kmetije je segel nemir stoletja, ki se bliža svojemu izteku, katastrofično razpoloženje velikega dela današnje nemške inteligence je obdrsnilo tudi samotarja v koroških hribih, krvavo nebo za pohabljenimi drevesi se mu je zapisalo na platno, naslovljeno Pred koncem.

Toda to je v Bergovem ustvarjanju epizodno; njegova umetnost je velika umetnost človeških konstat. In za nas je posebno srečno naključje, da je našel kraj in ljudi, ki jih je povzdignil v simbol teh konstat na Koroškem, med slovenskimi kmeti.

Razstava ostane odprta še do 2. septembra.

Pomen dela malih vokalnih skupin

V zadnjem času je vedno večje povpraševanje po malih vokalnih skupinah oz. ansamblih. Te so že zaradi majhnosti v sestavi zelo gibčne in, kar je za današnji čas zelo pomembno, napram večjim ansambliom ceneno kulturni dejavnik. Seveda je za tak ansambel predpogoj ustreznost kvaliteta. Med koroškimi Slovenci je brez dvoma premalo malih vokalnih skupin. Morda se prav zaradi tega kvartet Kežar zelo pogosto pojavlja na prireditvah, ki jih organizirajo društva, turistični ali občinski kulturni uradi večinskega naroda.

Iz navedenih vzrokov so postale priljubljene tekoimenovane „Kleingruppingsingen“ — srečanja malih vokalnih skupin. Tako je kvartet Kežar, ki ga sestavljajo člani imenovane družine in kot samostojna skupina deluje v okviru SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjunu, v letošnjem poletju gostoval v krajih od Görtschitztal, Radenthein do Grebinja. V Radentheinu je meseca junija sooblikoval koncert Sing-

gemeinschaft Döbriach. Kvartet Kežar je junija sodeloval tudi na srečanju malih vokalnih skupin v Radljah v Sloveniji. Zelo uspešen je bil nastop kvarteta Kežar na srečanju malih vokalnih skupin 27. julija v Weispriachu-Višprijah v Ziljski dolini. Tam je skupno nastopal z domačim moškim kvintetom, moškim kvartetom Steuerberg in kvintetom Grebinj, mešanim kvartetom Grenzlandchora Arnoldstein ter triom Ibounig. Koncert je bil v tamošnji kulturni dvorani, v kateri se je zbralo 500 poslušalcev. Napovedovalec sporeda Hans Moser je ob predstavitvi kvarteta Kežar dejal, da kulturni večer ne bi bil popoln, če na le-tem ne bi zadonela tudi sloven-

ska pesem.

Kvartet Kežar je 4. avgusta 1984 sodeloval na prireditvi Singgemeinschaft Oisternig, kjer je bilo 2. srečanje Alpe-Jadran, ki je potekalo pod naslovom „Tako zveni med sosed““. Spored so oblikovale skupine iz Slovenije, Furlanije-Julijske krajine in Koroške. Povezavo sporeda je imela v rokah naša ziljska rojakinja Milka Kriegl iz Zahomca. Kriegllova je skupine predstavljala in posamezne točke napovedovala v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku. Na prireditvi je spregovoril tudi župan občine Bistrica na Zilji in ob tej priložnosti poudaril, da take prireditve služijo k zbliževanju narodov sosedov.

Iz zapisanega je razvidno, da je delovanje kvarteta Kežar pomembno, saj na teh prireditvah predstavlja večinskemu narodu in tudi turistom našo koroško slovensko pesem. Zato bi bilo prav, da bi tudi pri drugih krajevnih društvih gojili male vokalne skupine.

Prof. P. Goritschnig sedemdesetletnik

Pred kratkim je bivši intendant koroškega radia prof. Peter Goritschnig obhajal svoj sedemdeseti življenjski jubilej. Jubilant ima za razvoj koroškega radia velike zasluge. Takoj po vojni se je zaposlil pri celovškem radiu in v bunkerju pod križno goro organiziral prve improvizirane radijske oddaje. Že tedaj so pod angleško zasedbeno oblastjo v spored vključili tudi slovenske oddaje, ki jih je urejal zaslužni Helmut Hartman.

Peter Goritschnig je leta 1949 postal ravnatelj celovškega radia in pozneje tudi intendant koroškega deželne studia. V tej funkciji je bil vse do njegove upokojitve leta 1974. Goritschnig se je uveljavil tudi v zveznem merilu avstrijskega radia in ima velike zasluge za federalizacijo avstrijskega radia, torej večjo samostojnost deželne postaje.

Peter Goritschnig je v teku svojega delovanja, kot vodja koroškega radia, prejel več odlikovanj. Med drugim mu je zvezni predsednik podelil naslov profesorja, Slovenska prosvetna zveza pa mu je podelila Drabosnjakovo priznanje.

Številnim čestitkam, ki jih je prof. Goritschnig prejel ob svojem jubileju, se pridružuje tudi uredništvo našega lista.

BILČOVŠ

Pridobitev za požarno brambo

Nedelja 5. avgusta je bila za prebivalce bilčovske občine pravi občinski praznik, to predvsem zaradi tega, ker so proslavljali veliko pridobitev. Tega dne so namreč blagoslovili dva gasilska avtomobila ter preurejene prostore v stari šoli, ki služijo gasilcem za gasilske potrebe. Slovesnosti se je udeležil tudi koroški deželni glavar Leopold Wagner, ki je ob tej priložnosti čestil bilčovskim gasilcem in odlikoval vrsto gasilcev. Slovesnosti so se udeležili tudi zastopniki gasilcev občin Kranj in Trzin, s katerimi imajo bilčovski gasilci tesne prijateljske stike.

V imenu prireditelja, gasilskega društva Bilčovs je zbrano množico, med njimi deželne glavarja Wagnerja, zastopnike gasilskega deželne po-

veljstva, dekana Leopolda Kassla, zastopnike gasilskih društev iz Slovenije ter zastopnike javnega življenja, pozdravil dolgoletni zaslužni komandant domačega gasilskega društva Lari Schellander iz Kajaz. V imenu občine pa je izrekel besede pozdrava župan Hanzl Ogris, ki je v svojem govoru med drugim orisal zgodovino leta 1906 ustanovljenega gasilskega društva, katerega prvi komandant je bil Lari Schellander iz Kajaz in to celih 40 let, njegov sin Lari pa tudi že 30 let vodi bilčovske gasilce. Blagoslovitev obeh vozil je opravil domači župnik dekan Leopold Kassl. Prireditve pa so popestrila domači mešani pevski zbor SPD „Bilka“ in nemški zbor iz Bilčovsa. Stroški za nabavo obeh gasilskih avtomobilov in preureditev stare šole tudi za gasilske namene so znašali 3 milijone šilingov.

Zastopniki gasilcev iz Slovenije so poveljniku bilčovskih gasilcev Lariju Schellanderu in županu Hanziju Ogrisu izročili priznanje za uspešno medsebojno sodelovanje. Prav tako je okrajni gasilski poveljnik Rebernig bilčovskemu županu Ogrisu in kotirškemu županu Josefju Strugerju predal Florjanovo plaketo, kot priznanje deželne gasilske zveze za zasluge za gasilstvo. Prebivalcem te majhne občine na Gu-rah samo lahko čestitamo, da imajo tako sodobno urejeno gasilstvo, ki je vsekakor lahko za zgled večjim občinam.

Vaša domača banka

**POSJOJILNICA - BANK
DOBRLA VAS**

s poslovalnicama:
Škocijan, Sentprimoz

Vas obvešča, da je pričela tudi poslovalnica

Sinča vas (tel. 0 42 32 - 80 31)

z dnevnim poslovanjem v sodobnih novo opremljenih prostorih. Priporoča se z vsemi bančnimi posli ter ugodno menjavo valut.

PIREDITVE

Glasbena šola na Koroškem razpisuje mesto

GLASBENEGA PEDAGOGA

za instrumente: klavir, kitara, harmonika, pihala in godala ter nauk o glasbi

Obseg zaposlitve: polna ali delna učna obveznost

Pismene prošnje naj se naslovijo na: Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem, Gasometergasse 10 ali Viktringer Ring 26, Celovec

Priložijo naj se spričujevala ali druge podlage o kvalifikaciji

BILČOVŠ

PLES ENOTNE LISTE BILČOVŠ

v soboto 25. 8. 1984 ob 20.30 uri v gostišču Koren v Kajazah pri Bilčovsu. Za ples igra ansambel Veseli oglarji iz Slovenije.

OBVESTILO

Slovenska prosvetna zveza obvešča, da koncert gradiščansko-hrvaške rock-skupine

BRUJI

ki naj bi bil 24. 8. 1984 v kulturnem domu v Sentprimozu, odpade. Koncert bo preložen na poznejši čas.

ROŽEK

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v nedeljo 19. 8. 1984 ob 20.30 uri v gostilni na Muti (Woschitz) v Rožeku. Nastopajo: folklorna skupina SPD „Trta“ iz Žitare vasi, tamburaši SPD „Zvezda“ iz Hodiš, MoPZ SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč.

Prireditelj: KD „Peter Markovič“ v Rožeku.

DOM V TINJAH

- Od nedelje 19. 8. ob 18. uri do nedelje 26. 8. ob 13. uri SLOVENSKE POČITNICE. Slovenščina kot seminarjski in pogovorni jezik za začetnike in napredujoče. Vodi: ravn. prof. dr. Reginald Vospennik s profesorji, učitelji in študenti
- Od nedelje 19. 8. ob 17. uri do 23. 8. ob 13. uri IKEBANA-TEČAJ z rožami. Vodi: Helmut Danzinger, Dunaj.
- Od ponedeljka 20. 8., 9. ure do sobote 25. 8., 13. ure — SLIKANJE IKON. Vodi: Anica Vrečar, Linz.
- Od petka 24. 8., 9. ure do nedelje 26. 8., 13. ure — GRAVIRANJE NA STEKLO. Vodi: Renate Terpitschnig, Gospa sveta.
- Razstava del (slike) VINKA HLEBSA je odprta do 23. avg. 1984

SELE

VESELICA

v nedeljo 19. 8. 1984 ob 12. uri pri Trtku v Selah. Za ples igra ansambel Toneja Hervola.

Prireditelj: Požarna bramba Sele-Borovnica.

Slovenski prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu in „Vinko Poljanec“ v Škocijanu prirejata skupno s celovško univerzo v torek 21. 8. 1984 ob 20.15 uri v kulturnem domu v Sentprimozu podijsko diskusijo k aktualnemu dvojezičnemu šolskemu vprašanju:

SKUPNO — NE LOČENO!

Diskutirajo: Josef Guttenbrunner, bivši predsednik koroškega deželne zbora — univ. prof. dr. Manfred Moser (celovška univerza) — Alojz Lach, ljudskošolski direktor v Šentprimozu in diskusijski vodja dr. Mirko Wakounig.

Krščanska kulturna zveza razpisuje v okviru akcije zveznega ministrstva za pouk

**nastavitev absolventa
Pedagoške akademije
za delovno območje
izobraževanja odraslih**

Interesenti naj se oglasijo pri Krščanski kulturni zvezi, Viktringer R. 26, v Celovcu; tel. (0 42 22) 51 25 28-23 ali 24

BOROVlje

Obratni svet stare boroveljske Kestag oziroma žičarne dvomi v lojalnost poslovnega vodstva Austria Draht s sedežem v Brucku.

Delavci žičarne v Borovljah se upravičeno bojijo za svoja delovna mesta. Številnim obljubam, da bodo problem boroveljske žičarne, ki je v nevarnosti, da jo zaprejo, že nekako rešili, prizadeti delavci ne verjamejo več. Na seji obratnega sveta so razpravljali o tem in potrdili sum, da gre morda res samo za obljube, tako da so delovna mesta s tem resno ogrožena. Štajersko poslovno vodstvo in z njimi politiki so že pred leti po nekih ponesrečenih transakcijah sklenili celotno proizvodnjo iz koroške obmejne regije prenesti na Štajersko. To bi že nekako razumeli, če ne bi bilo dela, tako pa ga je dovolj, saj morajo delavci delati celo nadure. Zagonetno pri celi zadevi pa je tudi to, da kljub obilici dela ne smejo sprejeti novih delavcev in niti ne vajencev. Poleg tega je poslovno vodstvo v Brucku tudi odklonilo manjše pre potrebne investicije. Tudi obljubljeni koncept za „ozdravitev“ boroveljske žičarne še ni bil predložen, kar vse cika na to, da boroveljski tovarni res pretijo slabi časi, kar pa se seveda ne sme zgoditi, saj bi bilo v tem primeru kar 350 ljudi brez dela, kar bi bila prava katastrofa.

Na zborovanju delovnega kolektiva so zaskrbljeni in ogorčeni delavci sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da mora poslovno vodstvo iz Brucka do 17. avgusta poslati obljubljeni koncept, hkrati pa so tudi koroške politike in gospodarstvenike pozvali, da pomagajo boroveljskim delavcem iz njihove stiske ne samo z besedami, temveč tudi z dejanji, da se ohrani tovarna in da bodo boroveljski žičarji imeli tudi v prihodnje zasigurana delovna mesta.

Izšel 22. letnik „Kärntner Naturschutzblätter“

Pred kratkim je izšel 22. letnik brošure „Kärntner Naturschutzblätter“ za leto 1983, ki jo izdaja Urad koroške deželne vlade, oddelek 20 — deželno načrtovanje.

Vsebinska brošura „Naturschutzblätter“ je osredotočena na ohranitev narave in okolja, ki sta vedno bolj podvržena raznim škodljivim vplivom. Narava in okolje sta zelo širok pojem in vse kar je v zvezi z njima ima svoje mesto v zgoraj omenjeni brošuri. Tako na primer bomo prispevek o varstvu narave dipl. inž. dr. Arnulfa Pichlerja-Stainerja, ki obravnava enoletno delo sekretariata za ohranitev čistega okolja. O jamarstvu in njegovih problemih, to je o varstvu jam, je pisal Walter Profanter. Kor vsa leta je tudi tokrat o ptičjem svetu (ornitologija) poročal znani izvedenec na tem področju Wilhelm Wruss. O nacionalnem parku Visoke Ture in o razvoju nacionalnih parkov je pisal dr. Gerold Glantschnig, o dejavnosti Koroške gorske straže pa Josef Mandler.

Znani ledenik pod vrhom Kellerwand v Karnijskih Alpah Eiskargletscher je bil tokrat predmet daljše razprave, ki sta jo napisala dr. Reinhold Lazar in Karl Lieb. Predvsem gre tu za podatke o meritvi ledenika v lanskem jeseni (s primerjavami prejšnjih let).

Zanimiva je tudi razprava o posledicah osušitve nekdanj zamočvirjene Ziljske doline, ki jo je napisal mag. Rudolf Wastl. Nadalje bomo v brošuri prispevke inž. Güntherja Stangelmayerja o metuljih; Ericha Sochurka o gadih (kače) v Alpah; dr. Klause Pseinerja o divjem petelinu, kot primernem bioindikatorju naših gozdov; dr. Pavla Mildnerja o poljih;

dr. Wilfrieda R. Franza o rastlinstvu Špintikovih jezer in dr. Gottfrieda Halbwachsa o „kislem“ dežju.

Ne nazadnje naj še omenimo prispevek univ. prof. dr. Kurta Zukrigla, ki obravnava zanimivo področje južnokoroških bukovih gozdov, ki uspevajo najbolj na apnenih tleh in so še prav posebno razširjeni v Avstriji na juž. Koroškem. Ti gozdovi segajo celo v višino 1500 do 1600 m, iz česar sklepamo, da so bili bukovni gozdovi nekoč zelo razširjeni v naši deželi in to kljub temu, da je gozdno gospodarstvo stremelo za tem, da so na račun bukke množili bolj iglasto drevje, ki ima boljšo ceno. Kolegi iz Slovenije, so dali pobudo, da bi se za obmejno področje treh dežel naredila ekspertiza in bi se ugotovilo oziroma pojasnilo ali so ti gozdovi v Karavankah in Karnijskih Alpah samo otoki, ali pa ostanki nekdanj močnih bukovih gozdov. Izsledki tega dela še niso objavljeni.

Uvodoma je bil tudi prispevek uredništva, z naslovom „Dvorni svetnik mag. dr. Oskar Glanzer šestdesetletnik“. Le-ta je glavni urednik brošure „Naturschutzblätter“ in predstojnik Koroškega deželne načrtovanja. Za svoje zaslužno delo je od zveznega predsednika prejel „Veliko častno priznanje za zasluge za republiko Avstrijo“. Njegovi kolegi uredniki so mu tem potom izrekli iskrene čestitke.

Brošura „Naturschutzblätter“ stane (letni abonma) 30 šilingov. Je lepo ilustrirana s črno-belimi in barvnimi slikami ter obsega 130 strani. Brošura je izredno koristen pripomoček v vprašanjih, ki obravnavajo vse kar je v zvezi z varstvom narave in okolja.

III. TEKMA KOSCEV

v nedeljo 26. 8. 1984 ob 14. uri pri Jerebu na Jerabovi seli.

Kosilo se bo v šestih skupinah: I. fantje do 17 let, II. moški od 17—45 let, III. moški od 45 do 60 let, IV. moški od 60 let naprej, V. ženske (vsi s kosami do 90 cm), VI. moški s kosami nad 90 cm.

Za razvedrilo bodo poskrbeli domači vižarji in trio Pavlič. V primeru slabega vremena bo tekma 9. septembra ob istem času.

Prireditelj: Alpski klub „Obir“.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

DVDNEVNI IZLET V TRST

od 1. do 2. septembra 1984

Prijave: do 20. avgusta pri Melhiorju Verdalu, 9170 Borovlje, Josef-Ogris-Gasse 3; telefon (0 42 27) 21 3 92

Menjava denarja

Stanje v četrtek 16. avgusta 1984

Za 100 dinarjev dobite	11.50 šil.
Za 100 dinarjev plačate	13.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

GLOBASNICA

GLOBAŠKA NOČ

v soboto 18. 8. 1984 ob 20.30 uri pri Šoštarju v Globasnici. Za ples igrajo Fantje treh dolin. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „RADIŠE“ vabi na

JUBILEJNO PROSLAVO

ob 80-letnici društvenega obstoja

v nedeljo 26. avg. 1984 ob 14. uri v kulturnem domu na Radišah.

Sodelujejo:

domače pevske skupine, moški zbor KUD „Stane Žagar“ iz Kroppe, ženski pevski zbor DU Laško, Sängerrunde Ebental, moški pevski zbor „Bilka“ iz Bilčovsa, kantavtorici Eda in Silvija Velik in „Korenika“ iz Šmihela.

Spominski pohod na Jepo

V vsej svoji lepoti se poraja sveže poletno jutro, ko krene pisana družba s Kopanja v smer Jepe. Poln vedrine, poln mladostne razigranosti teče pogovor, kot žuborenje gorskega potoka in vsebina je v glavnem tudi planinski svet in njegove dogodivščine. Ob hoji navkreber vse bolj in bolj zamira pomenek in močno sopeanje ter neredke potne priče, da pohod tudi ni ravno sprehajanje po zelenem. Mimo „Berte“ prečkamo že močno poraščeno planino Borovščico in tamkaj nas že sprejme močna Jepa v svoj edinstveni čar. Lahkotnih nog prehitimo nekaj hribolazcev pred nami in s pravim mladostnim zaletom se poženemo v rušje. Vzpon postaja težavnejši in ko se izmotaš iz nizkega borovja, čutiš močno pospešeno bitje srce nekje v grlu. Nekam svobodneje zadihaj ob odprtem obzorju, toda strmo skalovje z leve zelo nazorno opominja na veličino gorskega sveta. Ko tako nekam odsoten rineš naprej, ko si ob vzponu grizeš kolena, potujejo misli, ko na perutih in spomini oživljajo slike preteklih dni — hitijo nazaj, leta — desetletja... Saj te vendar poznam, kuštravi, plavalasi fant, ki s slabo obutvijo, urnih nog hodiš to pot. V družbi dveh tovarišev, je sišati brezskrben, prešeren smeh, ki odmeva od sivih skal, je izzivalen posmeh sivi megli, ki se vleče z vrha, posmeh težkim, deževnim kapljam, gosto padajočim po skalah, po kamniti poti, po že močno zmočeni obleki ter se v curku zlivajo po obrazu. Okus po nečem mlačnem, grenko slanem me za hip iztrga iz sanjarjenja a že v naslednjem hipu se poraja pred menoj druga slika — podoba moža zrelih let, ki z utrujenim korakom stopa po strmi stezi. Opirajoč se na okorno palico v desnici, medtem ko leva trdo oklepa naramnico ohlapnega nahrbtnika, se pomika ta postava proti vrhu Jepe. Izpod že dokaj oguljenega klobuka štr-

pet nazaj iz sveta sanj... Nekaj toplega me spreletava po žilah ob zavesti, da sem za trenutek imel spremeljalca — moža, kateremu je posvečen ta spominski pohod — Jozija Miklavčiča. Nisem ga ne vem kako dobro poznal, najine poti so se le redko križale, a slišal in bral sem o njem, da je bil skromen, malozahteven človek, toda narodnjak, trden kakor gorski macesen, ki kljubuje vsem vremen-skim nepravilnostim, trden kakor skala, ki v njo sicer režejo neurja svoje brazde, ne da bi jo mogla omajati. Srce pa ga je neprestano vleklo „nazaj v planinski raj“ — v sončne višine, kjer

je dihlo neomejeno prostost, kjer je sanjavo sledilo srebrnemu traku reke ob kateri živijo njegovi rojaki, ki jih je tako ljubil — se z njimi veselil in trpel. Morda je ob kaki samotni večerini uri slišal tudi potopljene zvone iz jezera, ki so mu pripovedovali žalostne zgodbe naših dedov, pradedov — „da jih videti ni več, tega kriv je tuji meč!“ Kot neresnično podoba zagledam pred seboj ploščo z bodeče rdečim napisom: „Achtung Staatsgrenze“... Zadnje višinske metre sem premagal ne vem kako — še malo je do vrha. Prav živahno je ob križu — izdatna okrepčila naj vrnejo porabljene moči. Pogled z vrhove višine odškoduje vse napore, vse prestane težave. Skušam si predstavljati kako je Jozij zadnjikrat stal na tem vrhu, kakšne misli so ga le navdajale in če je slutil, da pomeni to slovo za večno od ljubljene gore, od ljubljene planine. Košček srca je pustil tam zgoraj, košček na planini, kjer stoji vidni njegov spomenik — „Koča nad Arihovo pečjo“. Tako je živel, tako se razdal, tako izgoreval v domovinski in planinski ljubezni. Povratek na kočo preko Vrat ni preveč prijeten. Utrujena noga kleca in se spotikava ob kamnih, ob koreninah. Toda v koči, ko s hladno vodo poplakneš prepoteno telo, z njo odplakneš tudi vso neveselčnost, domala vso utrujenost.

Ob drugi popoldanski uri je spominska, gorska maša. Predsednik SPD Celovec Franci Kropivnik se na začetku v ganljivih besedah spomni očeta planinske koče na Bleščeči in pozove vse navzoče, ki se jih je medtem v lepem številu nabralo k tej slovesnosti, da ohranimo Joziju trajen in časten spomin. Tudi g. kaplan Marjan Schuster je v čudoviti, pristrčni domačnosti orisal lik, pred štirimi leti umrlega rojaka, kateremu je bila posvečena sveta daritev. Moški zbor je z ubranim petjem olepšal obred in ko je ob koncu zadonela še ušna viža „Kadar jaz na puhanico grem“, kateri se je priključil tudi g. kaplan, je bila to nedvomno pristrčna gesta tako pokojnemu, kot tudi slovenskemu planinstvu.

Zares, dostojno smo se poklonili gorečemu domoljubu in vnetemu planincu, nedvomno pa je tudi vsakemu udeležencu pomenil ta 2. pohod v organizaciji Slovenskega planinskega društva Celovec globoko doživetje.

P. S. Skoda, da je bil istega dne tudi pohod na Peco — kajti prav ta spominski dan bi moral planincem nekaj pomeniti.

F. Č.

FRANC ČERNUT

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

S planinci „Auto Celja“ v Bosno

Ob medsebojni pomoči kosijo ročno obširne travnike ter posušeno seno spravljajo v velike kope, katerih je na stotine po hribih in dolinah. Tukaj delajo znameniti sir kajmak, predejo na zelo preprosti način volno, predelujejo ovčjo kožo in ker zgoraj ni vode, talijo sneg, ki so ga pozimi spravili v velike kotanje z vmesnimi plastmi listja in vej, ki ga varuje v toplih poletnih dneh. Snega je tukaj pozimi dovolj, 2 metra in več, kakor pripovedujejo ljudje, skorja pa trda, da po njej vozijo s konjsko vprego. Tukaj je življenje še preprosto, brez zagnanosti, brez vihravosti — košnja se prekine, zadoni pesem, oglasi se prešeren vrisk, „nešto se popije“ in spet se delo nadaljuje. Očaran od te planinske idile šele prične spoznavati, koliko revnejši si od teh ljudi, ki so še nekako del narave, ne pa sužnji moderne tehnike.

Ko smo se dobro okrepčali se zberemo ob ognju pred kočo in vesela slovenska pesem ob spremljavi harmonike se razlega daleč v zvezdnato, bosansko noč. Naslednji dan je predviden za vzpon na Maglič. Jutro pa je deževno, hladna megla leži na pobočjih in zapira pogled na vrh. Posvetovanja — ugibanje — oklevanje; vzdusje pa vseeno dobro. Sklenemo nekoliko počakati z odhodom. Čas prebijemo s sprehodi po planini, s karlanjem, s pogovorom — vreme pa se v bistvu nič ne spremeni, samo, da dež nekoliko poneha. Čas mineva in kdor je pravi planinec, ga vendar le malo srbijo podplati dokler vodi končno ne odloči — vzpon se črta, mesto tega napravimo pohod do nekega jezera pod vrhom. Že v naslednjem trenutku smo na poti in po enourni hoji tudi na cilj. Ko izvedemo, da je odtod le še poldrugo uro do vrha, se razvije živahna diskusija med nami — zakaj se ne bi vzpeli? Po kratkem sem in tja smo si enotni — en del krene navzgor, drugi pa se vrnejo v kočo. Toda vreme se spet poslabša, spet prične deževati in to vse bolj in bolj. Vračajoči se prvi skupini sledi kmalu tudi druga — prevladal je razum. Popoldne pokuka zopet sonce izza oblakov — Maglič pa še naprej dela čast svojemu imenu — zavil je v živo, neprodarno meglo. Ne predvideni, prosi čas preživlja vsak po mili volji. Ogled okolice, pogovor z domačini, pohod na neki bližnji vrh, zbijanje šal, majhna slovesnost ob podelitvi priznanja tamkajšnjega Planinarsko-smučarskega društva „Maglič“ celjskim in koroškim planincem — in že se nagiba dan. H koči prihaja medtem vse več domačinov iz doline — praznik „ljudske vstaje“ praznujejo. In ko lega noč na planino je zbrana ob ognju številna, pisana množica. Ob harmoniki in pesmi pečejo domačini ovco na žaru in časa kroži od ust do ust, v koči pa se zabava druga skupina ob plesu in pelju. Nekam otožno zvoneče melodije nas spremljajo še dolgo v noč in nas končno zazibljejo v kratki sen. Budnica zadoni še v jutranji mrak. Hladna sapa vleče čez planino — kvečjemu tri stopinje nad nično — še nekoliko neprespani skušamo razgibati trde kosti, toda čas priganja. Še preden se dobera zavedamo, drvi že avtobus zopet v dolino. V Tjentištu si ogledamo še film o bitki na Sutjeski; mimogrede se ustavimo ob grobu padlega borca Save Kovačevića, čigar ime nosi tudi planinska koča; na kratko obiščemo kraj, kjer izvira reka Bosna

ter na reki Neretvi občudujemo svojstven spomenik — razrušeni most preko reke — tudi tukaj je bila s krvjo pisana zgodovina narodnoosvobodilne vojne, kot v mnogih krajih, ki smo jih doslej prehodili ali prevozili. Mimo mogočnega akumulacijskega jezera Jablanica smo nadaljevali pot v zgodovinsko mesto Jajce. V muzeju „Drugega zasedanja AVNOJ-a“ smo stali na znamenitih tleh, kjer se je leta 1943 porodila nova Jugoslavija. Dvorana je opremljena, kot za časa takratnega zasedanja; poleg jugoslovanske zastave jo krasi še za-vezniške ter slike Stalina, Roosevelta in Churchilla. Kar nekam svečan občutek veje po dvorani, ko iz zvočnika zadoni glas, tamkaj imenovanega maršala Tita.

Prenočujemo izven mesta in sveža prha nas vse vidno poživljuje. Po večerji se prične tudi prava ljudska veselica in ob poskočni glasbi se zavrtimo v vselem razpoloženju. Jutranja zora nas vidi že zopet na nogah in kmalu tudi že brni avtobus po asfaltu. V Bosanskem Petrovcu zavijemo proti Drvarju, kjer obiščemo „Titovo pečino“ in nato spominski muzej. Maja 1944 so fašistične enote navalile na to osvobodeno ozemlje z namero, da ujamejo ali uničijo Tita z njegovim vrhovnim štabom. Nakana se ni posrečila, pač pa je bilo naselje v trefje skoraj popolnoma porušeno, žrtve pa so bile velike. Tudi Titova maršalska uniforma je postala tam plen fašistov, ki so se v svojem besu nad neuspehom maščevali z noži nad njo. Danes je razstavljena poleg drugih dokumentov v tamkajšnjem muzeju. Mimo Bihača smo nadaljevali pot do Plitvičkih jezer, ki so zares svetovno znana. Čudoviti slapovi padajo iz več deset metrov višine ter se zbirajo v smaragdno-zelenih jezerih, ki so pozvevana med seboj. No, vse nismo utegnili prehoditi, ker bi potrebovali vsaj pet ur, pač pa smo bližje spoznali Gornja jezera ter se z ladjo prepeljali na drugi breg, kjer nas je čakal avtobus. Dobro okrepčani smo nato zavili proti domu, v Slovenijo. V Laškem smo si privoščili še vrček „Laškega“ in naglo smo se bližali Celju. Poslovilne besede vzbujajo vedno neko melanholijo, posebno, če je to slovo od dobrih prijateljev — veselila pa nas je zavest, da se z njimi kmalu spet srečamo na Korškem.

Letošnjega izleta se je udeležilo 23 članov našega planinskega društva in vsem bodo ostali nepozabni vtisi nedvomno v prijetnem spominu. Vrh Magliča sicer nismo dosegli, toda vrnili smo se zdravi in zadovoljni in to mora planincu pomeniti več, kot neko zgrešeno rekonstrukcijo za vsako ceno.

P. S. Topla zahvala gre tem potom šoferju, ki je vedno nasmejan, z edinstvenim razumevanjem upošteval vsako našo željo in z neverjetno varno roko krmilil po zavilih serpentinah, skozi najhujši promet, ob deževnih nočnih urah, ko smo mi brezskrbno dremali.

Prisrčno pa se moramo zahvaliti tudi našim Celjanom — predsedniku Marjanu Mavcu, Stankotu, Marjanu II. in vsem, ki so karkoli k temu prispevali, pa naj je bila to njihova prijetna družba. Zavedati se moramo, da tako obširen program nujno zahteva temeljito predpripravo, mnogo skrbi in prizadevanja, kot gotovo tudi nemalo materialnih sredstev.

Zato še enkrat — hvala!

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

26

Danes si oglejva nekaj naših slovenskih pobov, si za to? — Sem. — No, tedaj preberi, prosim, kako je tu zapisano: „Progo so pod vodstvom 'Jožkota' Kamnika odlično pripravili člani SPD Jepa-Baško jezero.“ — No, in kaj misliš, kaj je v tem stavku narobe? Trenutek, naj še enkrat preberem! Progo so pod vodstvom Jožkota... da ni 'Jožkota' narobe? — Uganila si. Pisec tega imena ni pravilno sklanjal. Kako pa je ime v resnici nastalo? — Iz Jožeta oz. Jožeta, manjšalnica je Jožek-Jožka kakor deček-dečka. Naslonjena na dečko-a je nastala tudi oblika Jožko-Jožka. Pri Nacetu in Francetu je reč drugačna, tam podaljšamo osnovo za „et“, pri Jožku pa to ne gre, ravno tako ne pri Janku in Stanku in Marku. — Torej se pravi: Videla sem Marka, srečala sem Janka? Tako je. In: rada imam Stanka.

A paziti je treba, da pišemo Jožka zmeraj z „ž“-jem, ne pa s „š“-jem, saj se ravna slovenska pisava po tem, kako je beseda nastala, ne pa po izgovorjavi kakor srbska! Ime je nastalo iz Jožeta, ne iz Jožefa! Toliko samo ob robu, kajti pravopisno stavku sicer ni kaj očitati. Zdaj pa nekaj drugega: gre za veznik 'kot'. Bi prebrala našim poslušalkam in poslušalcem tale stavek iz časopisa: Dr. Pichler velja kot sodni izvedenec za sanitarne

spore. — No, kaj misliš, kaj je narobe? — Ne vem. Narobe je tale 'kot', velja kot... Pravilno bi se moralo reči, da velja za izvedenec, strokovnjaka. Tudi 'preoblečen kot menih' ni pravilno, temveč pravimo, da je preoblečen v menih! No, in tale raba: To ti pošilja teta kot darilo? Tudi ni prav, koj pogledj v Slovenski pravopis, da mi boš verjela: To ti pošilja teta v darilo. — Zakaj pa potem sploh imamo tale 'kot'? O, dovolj dela mu ostaja, postavim: kot književni zgodovinar ni pomemben, pač pa kot narodopisec. Ali pa v stavku: kot učiteljica je službovala v treh krajih — v Dobri vasi, Šmihelu in na Djekšah. — Kaj pa, če rečem primerjalno: Bel 'kot' sneg...? — Je tudi boljše tako reči, kakor naši kmetje reko: bel kot sneg, kakor sneg.

No, pa še nekaj drugega. Beri, prosim: „Vrhu tega čedalje večja nevarnost 'atomarega' spopada...“ da, atomarega, je hotel zapisati, pa še to je zastarela oblika, ona prva — atomari spopad — pa je po nemško. V slovensčini uporabljamo „atomaren“ samo v kemiji — atomarni kisik, vodik, pa v tehniki: atomarno varjenje, kar pomeni „obločno“ varjenje v atomarnem vodik. Drugače pravimo atomska energija, atomsko orožje, atomsko jedro. — Pa 'atomska' lepota? — Da, grozota vseh grozot: očarljivi prijazni ženski ti današnji človek, otopel za jezik in za atomsko bombo, reče, da je v sorodstvu z atomsko bombo! Si moreš predstavljati še kaj hujšega? — Morem, seksbombo, na primer... saj ste o njej napisali celó zgodbo za tukajšnji slovenski oddetek radia!

— Sem, zato pa ti pravim: iz Amerike smo jo importi-

rali — čisto proti zdravemu domačemu humanističnemu okusu. Ni treba posnemati takšnih opic.

Beri, prosim še tule: „Varnostni svet OZN je 'anektacijo' sirijskega področja Golana preko Izraela odločno zavrnil...“

— Mož, ki je to pisal, je s Slovenskim pravopisom sploh skregan, ne pogleda ga ne od daleč ne od blizu. Če bi ga odprl, bi našel na strani 106 samostalni aneksija, politična priključitev, prilastitev ozemlja, glagol pa se glasi anektirati, pridevnik aneksijski — priključitven, a priključen človek je spet anektiranec. Teh stvari se je treba kratko malo naučiti, preden človek piše politične komentarje. Vendar je v stavku še ena napaka — to pa sva obravnavala že v eni prejšnjih oddaj. — Da ne mislite 'preko'? — Prav to besedo mislim. „Preko“ pomeni — „darüber hinweg“, ne pa „durch“, „über“!

Mož bi stvar rešil čisto preprosto s pridevnikom: moral bi reči: izraelsko priključitev Golana ali pa: je zavrnil Izrael, ki je priključil Golan. Še ena napaka — s tujko „dilema“. Beri, prosim: „Dilema za politike kot so Mubarak je čedalje večja...“ Kaj je hotel povedati? Težave so večje, problemi so večji, stiske so večje, „dilema“ ne more postati večja, ker pomeni samo dve mogoči rešitvi: ali-ali. Dilema je težavna izbira med dvema možnostma. Boljše bi bilo rabiti slovenske izraze za gata, stiska, zadrega, za vse tri bi lahko brez škode dejal, da so čedalje večje. — Razumem, hočete reči: dilema, se pravi težavna izbira pa ne more biti večja ali manjša, ker je že težavna. — Tako je.

Zakaj imajo kenguruji žepe

Pozabljenost je grda lastnost. Nekateri pozabljate doma barvice, drugi domače naloge, tretji bi najraje pozabili hoditi v šolo. Križem krašem bi radi pohajkovali. Radi bi pozabili na čas, ki vas venomer kam preganja, na prostor, ki vas uklepa, in lahko bi se primerilo, da bi jo mahnili tja do daljne Avstralije, kjer je živel kengurjka, ki je bila tudi zelo pozabljiva.

Bi jo radi srečali? Saj bi jo spoznali! Ne verjamete, da bi jo? Če vam pa povem, da je imela majhno glavo, ker je bilo v njej malo možganov. Ušesa so bila zašiljena in krajša, kot jih ima zajec. Če je bila vzravnan, si videl, da je nosila prekratko kožuhasto bluzico, ki si jo je v naglici navlekla na telo, ker je bila sramežljiva. Sprednji nogi je imela kratki in ju je rabila namesto rok, zadnji nogi pa sta bili smešno veliki. Slab poznavalec živalskih vrst bi mislil, da se je za zabavo povzpela na hodulje, tako, kakor so se včasih povzpeli komedijantje, da so bili videti bolj smešni. Kengurjka je imela močno stegna, dolge golene in zelo zelo podaljšan nart. Na četrtem prstu se je lahko balala s kopitastim nohtom, ki ji ga ni bilo treba nikoli striči, kaj šele, da bi si čistila umazanijo, ki se je nabirala za njim.

Ker ji ni bilo treba hoditi v šolo, je bila kengurjka zelo srečna žival.

Tudi pozabljenost ni skalila njene sreče. Ko se je kengurjka zjutraj prebudila, se je pozabila umiti.

Kengurjka ni vedela, da je lačna, ker je pozabila.

Sladka trava, ki je rasla okrog njenega ležišča, pa jo je ščegetala v gobček, da jo je hočeš nočeš začela muliti. Včasih so jo drezali v smrček vršiki kakega slastnega grmičja ali pa so jo oblikovali in napajali poletni monsuni z dežjem, ker se je pozabila zateči pod nepropustne drevesne krošnje bližnjega pragozda. Kadar se je kengurjka le spomnila, da sta njeni zadnji nogi pripravi za skakanje, je v velikih lokih preska-

kovala planjavo, kjer je sonce neusmiljeno žgalo in se znašla v senčnih goščah.

Tam v senci pragozda so živeli prijatelji: slon, šimpanz in jež.

Kadarkoli so zagledali kengurjko v pragozdu, ko je shujšana in slinasta okrog gobčka skakala sem ter tja in se zaletavala v drevesa, so vedeli: pozabila je jesti in piti.

Šimpanz je splezal na bananovec in ji je prinesel banan. Še lupil jih je, kakor lupijo sadje mame svojim otrokom in pital jo je z njimi kot dojenčka, ker je kengurjka včasih pozabila tudi to, kako se banane jedo. Slon je napravil nekaj dolgih korakov in načrpal vode iz arteškega vodnjaka in ji jo skozi rilec nalil v željno grlo. Samo jež ji ni dal ničesar.

„Ti nisi pravi prijatelj,“ sta mu očitala slon in šimpanz. Jež je potrpežljivo prenašal očitke.

V pragozdu se je znašel nov kenguru. Šimpanz ga je bil sprva vesel. Mislil je, da bo pametneje, če kenguru skrbi za pozabljivo kengurjko. Pa se je uštel.

Kengurjeva glava ni bila večja od kengurjke, zato vanjo ni šlo kaj več modrosti.

Odslej so dobri prijatelji skrbeli za dva pozabljiva kenguruja.

Počasi je kenguru razumel, da mu je kengurjka po rodu najbližja. In kako smešen je bil, ko ji je začel dvoriti. Nerodno je poskakoval okrog nje, stresal z glavo in se oglašal s hripajočimi, meketajočimi glasovi. Ravnodušne lepote pa se je tako navadil, da ji je venomer sledil.

Kengurjka in kenguru sta poslej pozabljala skupaj. Le tega nista pozabila, kako se zaplodi novega kengurjčka.

Ko pa je mladič pokukal v svet, sta ga pozabila pod drevesom, kjer se je bil ločil od materinega telesa. Videla sta kosmato puhačo kepico, a sta bila pozabila, da je njuna. Mladi neboljenec bi bil najbrž poginil od lakote, če ga ne bi dobrosrčni šimpanz napojil s kokosovim mlekom in nahranil z bananami.

Stara dva kenguruja pa sta delala poskoke, kakor bi tekmovala, kateri od njiju skoči dlje.

Šimpanz in slon sta bila žalostna. Ves čas sta razmišljala, kako bi kenguruja odvalila pozabljenosti. Šimpanz je visel na drevesu z glavo navzdol: tako je visel vselej, kadar je razmišljal. Kri bi mu hitreje prišla v možgane in morda bi potuhtal. Slon se je sprehajal: pogled v zelenje in počasni koraki so mu ponavadi zbistrili um. Toliko, da ni pohodil ježa.

„Mislim, da tuhtata nekaj zelo važnega,“ se je ustil jež.

„Prav misliš...“ je zagodrnjal slon.

„Mislim, da tuhtata, kako nekateri slabo skrbijo za svoje otroke,“ je ponovil jež.

„Motiš naju pri premišljevanju,“ je zavreščal šimpanz.

„Samo jaz lahko odvadim kenguruje pozabljenosti,“ se je hvalil jež.

Slon se je malce zaničljivo ustavil, šimpanz se je spet postavil v pravo lego. „Kako?“ sta zazijala.

„Preskrbita mi vrv in kožo, pa bomo vse uredili!“

Slon je našel primerno kožo, šimpanz je spretno navil v klopčič posušeno liano. In jo je vrgel ježu.

Ko sta se stara kenguruja naskakala, bi bila tudi spati pozabila, da ni bil spanec močnejši od njiju. Ta ju je uklenil, da sta drug ob drugem zaspala pod mogočnim evkaliptusom.

Jež je bil imeniten krojaček. Iz kože je spretno izpulil eno izmed igel, urno je vtaknil vanjo lianino nit in začel šivati žepe: najprej kengurjki, nato kenguruju in čisto nazadnje malemu kengurjčku, ki so ga mami položili v žep. Prišil jih je tako neboleče, da še zasmrčati niso utegnili v spanju, kaj šele, da bi se zbudili.

Ko se je kengurjka zjutraj prebudila, je bil trebuh težji kot ponavadi. Videla je v njej puhačo kepico in začela se je spominjati. Tudi kenguruja je vreča na trebuhu

težila: spominjal se je tudi on. Zmenila sta se, da bo malega kenguruja, ko odraste, nosil v svoji vreči oče. Takrat, ko bo mama v svoji vreči imela novo puhačo kepico. Do tedaj pa bo vanjo nabiral sladke koreninice za hude čase in nekaj cvetic za mamo.

Od tedaj se vsi kenguruji rode z žepi. Kasnejši biologi so si najbrž belili glave, zakaj so žepi veliki in ravno na trebuhu, zakaj ne bi bila dva, na desni eden in eden na levi, a krojaček jež takrat še ni prelistaval modnih revij, da bi bil napravil drugačne žepe.

Jež, šimpanz in slon so bili zadovoljni, ker se ni nikoli več primerilo, da bi kak kenguru pozabil piti ali jesti, niti ni pozabil na svoje-ga mladiča.

Čez dolga tisočletja so domišljavi ljudje začeli šivati obleke, tudi take z žepi. Seveda ne zato, da vas bi mame spravile vanje, saj niso kengurjke. Izum žepov so pripisali sebi. Mi pa vemo, da so se zmotili.

Jelka Mihelič

Kako je v Korotani

*Korotan je čuden svet:
smreka ima lipov cvet;
raste v lozi bukov gozd;
smokeve daje brezov gozd;
grah je v klasju, bob v lateh;
riba dyra na smučeh;
kaže vidra sedem nog;
maček nosi kozji rog;
žolna laje v žitni slami;
kavka pere sode v hrami;
kura bobna, vrana gode;
rak muhotež vozi blode;
z repkom zajčjim je oslič;
jelen žvižga kakor ptič;
krava rahta, god mekeče;
medve ruče, volk rezgeče;
v ognju zebe, da je led;
dan imajo v meh ujet,
da temo bi z njim podili,
ker može so pozabili,
če kedaj so res umeli,
kam bi okna v hišo deli.*

Fran Levstik

Hruška

Milena je hitela proti gozdu. Smehljala se je, bila je vesela. V desnici je nesla košarico z obedom, v levici je pa držala lepo hruško. Bila je kot iz zlata in deklici je bila tako všeč, da jo je včasih pritisnila k srcu in se zahvaljevala mami, ki ji je dala tako lepo darilo.

Na robu gozda se je Milena ustavila. Slišala je udarce, ki so se razlegali po gozdu. Pri tem se mislila na očeta in na brata. Od jutra do večera sta sekala smreke. Le opoldne sta za hip počivala.

Potem je Milena lepo hruško brž položila v košaro. „To bo očka vesel!“ je mislila in hitela na poseko. Tam je košaro oddala očetu in stekla k studentu po vodo. Nalašč je dolgo ostala tam, da bi oče snedel hruško sam.

Oče je odprl košaro in se nasmehnil. Nato je pogledal sina, ki je sedel blizu njega na panju. „Tu imaš, Vitek,“ je rekel in mu dal hruško. Ko je fant hruško vzel, se je spomnil malega Peterčka. Peterček

je bil Vitkov in Milenin bratec. Vsak dan, ko se je oče z Vitkom vračal z dela, jima je Peterček pritekel naproti. Veselo je poskakoval, kadar mu je Vitek prinesel šopek jagod.

Tudi danes jima je Peterček pritekel naproti in že od daleč spraševal, kaj mu Vitek prinaša. Vitek je vzel Peterčka v naročje in mu dal zlato-rumeno hruško. Peterček je z obema ročicama stikal hruško, se smehljajal in klical: „Dol hočem! Nesem hruško mami-ci!“

Vrabec in lisica

Nekoč sta bila vrabec in lisica neločljiva prijatelja. Kamor je tekla lisica, tja je frčal tudi vrabec.

— Bratec vrabček, je nekega dne rekla lisica, če hočeš, bova zdajle posejala pšenico.

— Hočem, botrica, je rekel vrabec.

Posejala sta pšenico. Zrasla je in dozorela. Prišel je čas žetve. Navsezgodaj zjutraj sta vrabec in lisica pričela žeti. Lisica pa, ki je bila vseh lenob lenoba, se je domislila, kako bo preliščila vrabca.

— Bratec vrabček, je rekla, jaz bom pa

šla na tale hribček in bom nebo podprla. Bojim se, da bi padlo na naju. Če nebo pade, nama bo pomečkalo najino lepo pšenico.

— Le pojdi, botrica, je privolil vrabček in se je spet lotil žetve.

Lisica je šla na hribček, izza gora so priplavili oblaki in lisica se je usedla in glavo podprla s tačkami, kot bi podpirala nebo. Vrabec je poželjivo povezoval pšenico v snope, jih znosil na skedenj in poklical lisico na hribu:

— Pridi, botrica, omlatila bova!

— Bratec vrabček, ti kar mlati in omlati, jaz moram podpirati nebo, da ne bo padlo in pomečkalo najine lepe pšenice.

Vrabec je zapregel vole in omlatil pšenico. Potem je spet poklical botro lisico:

— Pridi, botrica, bova pšenico razdelila!

— Že grem, je zakričala lisica.

In je pritekla. Nato je vzela merico ter rekla:

— Tebi vrabček, eno merico, meni pa pripadeta dve. Kajti moje delo je bilo napornejše kot tvoje, jaz sem nebo podpirala.

Vrabec je vedel, da ga je lisica opeharila, a kaj je hotel. Pobral je svoj kupček pšeničnega zrnja in je odletel na dvorišče.

Zagledal ga je pes in ga je vprašal:

— Kaj le se ti je prismodilo?

Vrabček mu je povedal, kako ga je lisica opeharila.

Pes se je razjezil in je rekel vrabčku:

— Povedi me v lisičino žitnico!

Vrabec ga je spremljal do lisičine žitnice. Pes je zlezal vanjo in se zaril v žito. Naslednji dan se je lisica odločila, da bo peljala pšenico v mlin. Prišla je v svojo žitnico, pričela grebsti žito v vrečo in zagledala pasje uho, ki je štrlelo iz zrnja. Kaj neki je to? je pomislila in zgrabila z zobmi. Pes je poskočil kot blisk, skočil za bežečo lisico in jo pregnal.

Vrabček je dobil vse žito, z lisico pa nista bila nikoli več prijatelja.

(Bolgarska pravljica)

Naš zanimivi svet

● Ihtioza (ribjekožnost) je bolezen, pri kateri postane koža trda in luskasta, kot je pri ribah.

● Za en sam močan akord porabi pianist moč dveh kilogramov; z močjo, ki jo porabi za cel klavirski koncert, bi lahko dvignil breme 400 kilogramov.

● Med vsemi sesalci je najbolj občutljiv za mraz konj.

● Čeprav so indijskega bivola privadili kmečkim opravilom, je ohranil dokaj nasilno in hudobno naravo. Nikdar pa ne bo storil nič žalega otrokom, ki lahko počenjajo z njim, kar hočejo.

● Kamehameha I., imenovan Veliki, kralj Havajev v letih 1795 do 1819, je večkrat kazal ljudstvu svojo moč tako, da je pozval 14 vojščakov, naj hkrati zalučajo svoja kopja vanj. Ne samo, da se je vsem izognil ali pa jih z golo roko ujel, ampak je nekoč nevarni poskus ponovil v enem dnevu 120-krat.

● Ob obali letoviškega mesteca Newcastle v zalivu Dundrum na severnem Irskem rastejo zaradi močnih in stalnih vetrov z morja vsa drevesa ukrivljena proti kopnini.

● Med karnevalskim rajanjem leta 1833 v Parizu si je eden od povablencev krčevito snel masko in razkril svoj grozotni spačeni obraz. Vsi so mislili, da gre za šalo, toda hip zatem se je nesrečnež mrtev zgrudil na tla — bil je prva žrtev epidemije kolere, ki je nato v nekaj dneh zahtevala samo v Parizu nekaj deset tisoč mrtvih.

● Abdula Megida, ki so ga leta 1922, ko je skupščina ukinila sultanat, imenovali za turškega kalifa, so čez dve leti odpustili in mu dovolili, da v desetih dneh zapusti državo z vso svojo družino. Žena, otrok in sorodnikov je bilo kar 67; vsi so se zatekli v Švico.

● Največ gledalcev so zabeležili na boksarskem dvoboju med Tonyjem Zalejem in Billyjem Priorjem leta 1941 v Milwaukeeju: bilo jih je 135.000. Res pa je, da je bil vstop prost, ker je šlo za reklamno prireditve neke pivovarne.

DR. TONE JELEN

Po evropskem jugozapadu

6

Prinesli so s seboj visokorazvito kulturo in dali deželi čisto posebno, dasi tuje lice, ki ga danes svet občuduje v mnogih mestih, posebno v Cordobi, Sevilli in Granadi. Andaluzija je svet zase, poln romantike, kateri potnik odprtih oči in srca kaj kmalu podleže. Al-Andaluz, (to je Vandaluzija po Vandalih) so Arabci imenovali to pokrajino, ki jim je bila skozi vsa stoletja najbolj priljubljena. Zato so se tu s kraljevino Omaijskov najdlje držali. Po zmagi katoliških kraljev je visoka kultura propadla, Španci so mnogo porušili ali zanemarili in prepustili propadanju. Mesto Cordoba, sredi rodovitne ravnine ob reki Guadalquivir, je šlo za časa Mavrov 800.000 prebivalcev, ki je potem padlo na 280.000. Kot nekdanje središče, posvetno in versko, je Cordoba svetovno znana, posebno po takozvani „mošejski katedrali“. Mavri so zgradili edinstveno mošejo, enkratno na svetu, o kateri nosi nad 850 stebrov 19 ladij stropa. Po zavzetju so kristjani porušili središnji del te mošeje in ugradili velikansko katedralo v gotskem slogu, ki je uničila enotnost harmonije kot tuj vsiljen objekt. Minaret so porušili do tal in zgradili na njegovem mestu 60 metrov visok stolp. Ves kompleks je obdan z dvajset metrov visokim obzidjem. O tej spremembi ve zgodovina povedati, da je kralj Karel V., ko je vse to videl prvič izjavil, da mu je žal, da tega ni mogel preprečiti in dejal: „Porušili ste, ker je bilo edinstveno na svetu in postavili na njegovo mesto nekaj, kar lahko kjerkoli vidiš.“ Kljub temu nesoglasju pa velja ta mošeja-katedrala kot največja znamenitost Španije. V bližini mošeje stoji mavrovska most, zgrajen na temeljih rimskega, ob njem pa Alcazar, trdnjava, danes muzej „krščanskih kraljev“. Kakih 10 kilometrov oddaljene so še razvaline mavrovskega mesta Medina Azahara, ki so ga leta 1010 porušili Berbijci.

Sevilla nas ni mogla dolgo zapo-

sliti, ker se nam je mudilo na jug. To mesto je mnogokrat menjalo svoje gospodarje. Ker leži ob reki Guadalquivir, ki je do mesta plovna, je imelo posebno ugoden položaj po odkritju Amerike. Bila je „Tribunal obeh Indij“ in imela monopol za vso prekomorsko trgovino. Mavrovsko trdnjavo, Alcazar, so izbrali kastiljski kralji za svojo andaluzijsko rezidenco, pozneje tudi Habsburžani. Posebna zanimivost je tu tako imenovana „Casa de Pilatos“, stara 500 let, ki je baje zidana po načrtu jeruzalemske rezidence Poncija Pilata.

Po obronkih Sierre de Alhama, mimo mesta Antequera, smo kmalu dosegli polmilijsko mesto Malaga ob južni obali „Costa del Sol“. S hriba Gibraltar s staro arabsko trdnjavo, smo uživali krasen razgled čez vse mesto in tja daleč na Sredozemsko morje z ladjami, pa še dalje do mesta Toremolinos, kamor nas je vodila pot tega dne. Pod nami kakor na dlani smo videli areno za biko-borbe, ki so ravno v Malagi zelo popularne.

V Toremolinos nas je sprejel moderni hotel „Maite 2“. Cela pokrajina samih hotelov, vsak ima svoje kopališče in kar še vse spada v moderni turistični obrat. To pa je menda potrebno, da gostje lažje ostanejo, kajti promet mimo hotelov, tik ob obali in ob plažah je tako bučen in neznosen, da v glavni sezoni se zastoj ne bi hotel „uživati“ sreče v taki „Costa del Sol“.

Pot po obali proti Motrilu in skozi skalovito Siero Nevada, mimo 3478 metrov visokega Pico Veleta Mulhacena, najvišje gore v Španiji, še vse zavite v sneg, se bližamo prihodnjemu cilju naših zanimanj, stari Granadi. Po golih rebrih, strmih globačah, med macchijo in bodičjem, pa tudi mimo zelenih polj in skozi mične vasi, vse zavite v pomladanski cvet, nas vodi vijugasta cesta. Granada pravkar obhaja maj. Povsod stoje veliki križi, vsi obdani s temnordečimi nageljni. Tudi v Cordobi smo jih že videli. Na raznih mestih so postav-

ljeni oltarji s takimi cvetličnimi križi, pod katerimi obhajajo maše. Pod Alhambro je bil postavljen tak oltar, ki so ga nosili na svojih hrbitih alhambroski levi. Okrog njega so se zbirale množice v pestrih andaluzijskih nošah. Veliko zanimanje so nam zbudili cabalerosi na iskrih konjih, za seboj na konju je imel vsak svojo Andaluzijko v narodni noši. Cabalerosi v črnih hlačah, svetlih škornjih, pestrih bolerosih, na glavi okrogle črne klobuke s cvetjem in pentlji. Izbrano lepi konji, okinčani s cvetjem in barvastimi trakovi. Res nadvse navdušujoča slika. Taka slavnost na ježa po mestnem tlaku pa je lahko tudi neprijetna, kakor smo videli, ko je konju na asfaltu spodrsnilo in sta oba jezdeca s konjem vred strmoglavila na tlak.

Andaluzija goji še mnogo starih šeg in navad, posebno takih, ki so v zvezi s verskim življenjem, o velikonočnem in božičnem času, za binokosti, telovo in druge velike praznike. Hudomušneži pravijo, da je ena od svojstvenih potez Andaluzijcev njihov „kolektivni narcisizem“, nagon pokazati se v teatralni pozi.

Kdor je bil v Granadi, pa ni videl Alhambre, ta Španije ni videl, pravijo Granadčani. Mi smo videli že doberšen del Španije, pa si seveda ne damo očitati, da je nismo videli, saj smo prišli sem v glavnem zaradi Alhambre. Ogleдали smo si jo tako natančno, da navsezadnje brez vodnika ne bi bili našli iz labirinta arabskih dvorišč, haremov, kopališč, balkonov slepih sviračev, ki so morali svirati v kopališču, kadar se je kralj zabaval s haremskimi damami. Dvorišče mirt, „levice dvorišče“ kjer stoji vodnjak, katerega marmornato škodelo nosi na svojih hrbitih devet iz črnega marmora izklesanih levov. Okoli tega dvorišča so mične arabske kolonade. Najimenitnejša dvorana je „Sala de Embajadores“, dvorana poslanikov. Iz stolpa „Comares“ pa se vidi mesto kakor na dlani. Posebnost Alhambre so takozvani „stalaktitski oboki“ in

stropi v raznih prostorih, stene, obložene z mnogobarvnimi mozaiki in filigranskimi štrukturami. Celoten obseg gradu je bil nekoč tako velik in pester, da ga more primerno opisati samo pesnik. Med Alcazarjem, zimsko palačo, Generalifom, letno palačo, in Alcazabo, glavno utrdbo, so se razprostirali umetno gojeni vrtovi z vodometi, vodnjaki in bazarji. Kralj Karel V. je dal en del teh čudovitih naprav porušiti in zgraditi svoj „Palacio do Carlos V.“ ki se ujema z arabskim delom nekako tako, kakor cokla s svilen opanko. Sploh so kristjani v svojem prvem zaletu po osvoboditvi uničili mnogo dragocenih in visokokulturnih umetnin, zgrajenih od Mavrov, in postavili na njihova mesta čisto neprimkladne in bahaške stavbe. Karlu V. pri Alhambri menda ni bilo žal amputacije, kakor je to obžaloval v primeru mošeje v Cordobi.

Andaluzija je folklor, kitara, kastanjeta, flamenko, cabalerosi, narodne noše in bučne fieste, pa biko-borbe. Cordoba, Sevilla, Granada in druga mesta, so zgodovina Andaluzije. Andaluzija je pa tudi trda, kamenita zemlja, ki zahteva mnogo truda in naporov za naravne zaklade, kjer se je dala spremeniti v rodovitna polja in cvetoče vrtove, vinodrage, oljke in pomarančne nasade. Fede-

rico Garcia Lorca, veliki sin Granade in španski pesnik je vsemu temu dal posebno pesniško dušo in melodijo.

Za Alhambro nas dvigne cesta proti mestu Guadix, kjer se nam odpre posebna pokrajina in formacija prhljice, to je okamenile ilovice (Löss). V stožastih hribih in vrhovih živi okrog 10.000 prebivalcev votlinskega mesta Purulena. To je edinstveno v Evropi. Pa ne da bi mislili, da tam životarijo sami cigani ali taki, ki nimajo kam položiti glave. Že od daleč se svetijo belo poklepске fasade, zgrajene pred votlinami. Z vrhov kamnitih stožcev pa se dvigajo beli dimniki. Živijo tam ljudje raznih slojev, ki si lahko privoščijo komfort televizije, radia in drugih ugodnosti.

Zapustivši romantično Andaluzijo, se znajdemo kmalu pred mestom Lorca v pokrajini Murcia. Tu nas je napadel hudourni oblak sredi poti skozi mesto s tako ihto, da smo se peljali skozi divje rdečebavne valove kakor Egipčani za Izraelci skozi Rdeče morje. Vsi mali pekavejci so utonili, naš „bife“ pa nas je po svojih velikih kolesih pripeljal brez vode v motorju na kopno, pa celo po soncu proti Murcia, prihodnji naši postojanki.

(Dalje prihodnjič)

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 17. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Lov na človeka v džungli — 11.45 Orientacija — 12.15 Pristni mogočnice iz Dallasa — 13.00 Poročila — 15.00 Boonenbrookovi — 16.00 Erabika za družino — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Jolly Joker — 22.15 Šport — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 18. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanska — 9.35 Instrukcija: latinščina — 10.05 Instrukcija: angleščina — 10.35 Mesto v morju — 11.55 Nočni studio — 13.00 Poročila — 15.00 Velika svoboda št. 7 — 16.35 Kremenčkov — 17.00 Poročila — 17.05 Športna abeceda — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva kart sedem — 18.30 Viški mednarodnega cirkuškega sporeda — 19.00 Avstrija danes z aktualnimi problemi Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Peter Aleksander — 22.00 Šport — 23.00 Neboški hčerki — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 19. 8.: 11.00 Šport — 12.00 Ura tiska — 13.00 Živalski raji — 13.30 Športni popoldan — 17.00 Vozel — 17.15 Tao tao — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Gori mag. Wolfgang Schwarz — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Italijanska legenda — 21.15 Panorama — 22.05 Nočni studio — 23.10 Čas za liriko — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Zadnja beseda ima Tilby — 11.55 Secret squirrel — 12.05 Namibijska — pozabljena puščava — 13.00 Poročila — 15.00 Buddenbrookovi — 16.00 Erabika za družino — 16.15 Lou Grant — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.00 Poročila — 17.30 Mupet šov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski svet — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 „V kavarni“ — 21.15 Ceste San Franciscu — 22.05 Šport za lahko atletiko v Budimpešti — 23.20 Poročila.

TOREK, 21. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Zlato na Koroškem — 11.20 Ponedeljski šport — 12.15 Slike iz Avstrije — 12.40 Šiling — 13.00 Poročila — 15.00 Poletje pričakovanja — 16.35 Top cat — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dokumentacija — 21.15 Za zacetom — 23.10 Poročila.

SREDA, 22. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Mesto pogubljenih — 12.15 Dokumentacija — 13.00 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO Slovenske oddaje

PETEK, 17. 8.: 14.10 Obzornik.
SOBOTA, 18. 8.: 9.00 Voščila.
NEDELJA, 19. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 20. 8.: 14.10 Obzornik — Koroški zbori.

TOREK, 21. 8.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Rdeče, rumeno, zeleno — Glasba.

SREDA, 22. 8.: 14.10 Obzornik — Naša beseda — 21.00 Večerna: Ima dvojezičnost na južnem Koroškem bodočnost?

ČETRTEK, 23. 8.: 14.10 Obzornik — Ženski magazin.

tacija — 13.05 Poročila — 15.00 Buddenbrookovi — 16.00 Erabika za družino — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Lutkovni nastop — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z aktualnimi problemi Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tvoje ustnice tvoje oči — 21.55 Šport — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 23. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Tvoje ustnice, tvoje oči — 12.10 Secret squirrel — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 15.00 Večkrat mislim na Piroško — 16.35 Kremenčkov — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.00 Poročila —

17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Levo od pingvinov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vineta — 21.45 Alpe-Jadran magazin — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 17. 8.: 17.30 Opazovanje jezev — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bivanje v vesolju — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.15 Mesto v morju — 23.25 Benny Hill — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 18. 8.: 15.00 Politika v petek — 15.45 Dva krat sedem — 16.15 Namibijska — pozabljena puščava — 17.15 Tedenski pregled — 17.45 Športni popoldan — 19.00 Trailer — 19.30 Shakespeareova komedija — 22.25 Poročila — 22.30 Pater dr. Berthold odgovarja — 22.35 Štirje vroči dnevi — 23.45 Sto mojstrov 23.55 Poročila.

NEDELJA, 19. 8.: 9.00 Vrtna umetnost iz Japonske — 9.05 Krivda, domišljavost in preroške vizije — 10.00 Upor živali — 15.00 Zadnja beseda ima Tilby — 16.25 Tom & Jerry — 16.55 Razbita škodelica čaja — 17.45 Rockline — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Avstrijski gozdarski muzeji — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Poročila — 21.50 Šport — 22.10 Bogastvo in revščina — 22.55 Svet sanj — 23.40 Sto mojstrov — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 8.: 17.05 Kompas — 17.30 Vodne ceste v svobodo — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peklinski načrt — 21.08 „V kavarni“ — 21.65 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Ljubezen kapitana Branda — 23.35 Poročila.

TOREK, 21. 8.: 17.05 Kompas — 17.30 Orientacija — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nepozabni Chaplin — 21.08 Nova v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Svet sanj — 23.15 Pogovori z Goethejem — 0.00 Poročila.

SREDA, 22. 8.: 17.05 Kompas — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nepozabni Chaplin — 21.08 Nova v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Svet sanj — 23.15 Pogovori z Goethejem — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 23. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Udo in Franz — 21.08 „Slamnat dvovec“ — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Slehernik za slehernika — Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 17. 8.: 17.55—23.10 Teletekst RTV Ljubljana — 18.10 Poročila — 18.15 Jazz na ekranu — 18.45 Trnov grad, madžarska otroška nadaljevanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Modrost telesa; angleška dokumentarna serija — 22.55 Ne prezrite — 21.10 Protivnet, Ognjena zrna — 22.00 Dnevnik — 22.15 Gorenčev vrag.

SOBOTA, 18. 8.: 15.45—23.55 Teletekst RTV Ljubljana — 16.00 Poročila — 16.05 Ciciban, dober dan: Naš vrtec je ob meji — 16.20 Jeklenec, otroška serija — 16.40 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija — 17.10 Modrost telesa, angleška dokumentarna serija — 18.00 Ženska za pultom, češkoslovaška nadaljevanka — 18.50 Čudeži narave: Dolina smrti, kanadska poljudnoznanstvena serija — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ekspres polkovnika Ryana, ameriški film — 22.00 Zrcalo tedna — 22.20 Melodije morja in sonca — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 19. 8.: 8.55 Poročila — 9.00 Živ žav, otroška matineja — 9.50 Trnov grad, ponovitev madžarske otroške nadaljevanke — 10.20 Veliko mesto, nadaljevanka — 11.45 625 — napoved tedenskega sporeda — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Poročila — 16.35 Poročila — 16.40 Srečanje z Nikico Kalogjerom, zabavnoglasbena oddaja — 17.35 Sicilijanski zapeljivec, italijanski film

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprechter-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 10.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 19.55 Zürich: Mednarodni atletski miting — 22.40 Dnevnik.

SREDA, 22. 8.: 18.15 Poročila — 18.20 Ciciban, dober dan: Mali ribiči — 18.40 Mozaik kratkega filma: Aktualni dogodki, ameriški film, Trije duhovniki, kitajski film — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 19.55 Zürich: Mednarodni atletski miting — 22.40 Dnevnik.

ČETRTEK, 23. 8.: 18.10 Poročila — 18.15 Trappolito HH 3: Planet dveh sonc — 18.45 Zeleni ste — pogledjte, poučno-zabavna oddaja — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Lov za zakladom: Djibuti, kviz francoske TV — 21.00 Življenje Verdija, italijanska nadaljevanka — 22.15 Dnevnik — 22.25 G. Verdi: Requiem.

- ŠPORTNI VESTNIK - ŠPORTNI VESTNIK -

SAK nepričakovano oddal točko

SAK : Velikovec 1:1 (1:1)
Koschatovo igrišče, 400, Kohlweg.
Gole: Velik (37.) oz.
Jelenko (30. enajstmetrovka).

SAK je začel tekmo brez Sadjaka (poškodovan in obenem na dopustu) in Kreutza, ki še ni popolnoma "fit". Desnega bralnica je nadomestil mladi Rudi Urban, levega pa zopet ozdraveli Janko Woschitz. Ker je trener postavil v moštvo poleg Zlatka Ratajca še drugega legionarja, Mladena Jovičevića, je dobil pravico do igranja "drugi" golman, Naschenweng. Standardni golman Igor Mrkun je tako postal žrtev nove reforme, po kateri — kot že zadnjič omenjeno — smeta nastopiti v eni tekmi samo dva legionarja. Torej precej spremenjeno moštvo v primerjavi s tekmo proti Borovljam. Trener Jagodič: "Proti moštvu kot je Velikovec, vrhu tega še na domačih tleh, moramo kljub številnim spremembam uspeti. Zato sem tudi postavil Jovičevića in golmana Naschenwenga. Z izpadom Sadjaka nisem računal. "Prognosa strokovnjaka se je le deloma uresničila. Čeprav nas je trener pred tekmo še posebej svaril, da ne smemo podcenjevati nobenega nasprotnika in da se moramo boriti za vsak meter, smo naredili prav tri dve napaki. Igre smo se lotili, iz meni neznanih razlogov, preveč hektično in statično. Čisto drugače je agiral nasprotnik: taktično dobro, disciplinirano, borbeno, včasih celo preostro.

Zaradi pravkar navedenih razlogov pravzaprav sploh ni presenetljivo, da je nasprotnik celo povedel. Akcija pa

je potekla takole: Potem ko je mladi velikovski napadalec na levem krilu preigral Urbana, se je znašel čisto sami pred našim vratarjem. Le-ta ga je pri neposrednem dvoboju atakiral tako nesrečno, da je sodnik takoj pokazal na "kritično" točko. Jelenko je uspešno izvedel enajstmetrovko in tako se je rezultat po tridesetih minutah glasil 0:1. V teh fazah so bili gostje izredno napadalni in samozavestni. K sreči je SAK komaj sedem minut navrh že izenačil. Po izvede-

POZOR

**Slovenski atletski klub išče fan-
te v starosti od 10 do 12 let za
mlado nogometno ekipo.**

**Interesenti naj se prijavijo na
našem uredništvu ali pri sekcij-
skem vodji Albinu Waldhauser-
ju, tel.: 0 42 22 - 44 2 95.**

nem kotu je žoga prišla do Zablatnika, ki jo je podal Veliku točno na glavo. Ta pa jo je z močnim in prav-tako lepim udarcem poslal v desni zgornji kot — 1:1! To je bil — kar še nihče ni slutil — tudi že končni izid. V drugem polčasu, po kabinski pridigi trenerja, smo spet poskrbeli za pritisk. Hoteli smo zabiti vsaj še en sam gol, da bi zmagali in osvojili dve načrtovani točki. Toda želja se ni uresničila, pa tudi sreča nam ni bila naklonjena, čeprav smo imeli še lepe priliko: Jovičević z glavo iz treh metrov ni zadel žoge; Kreutz po lepo

odigrani "dvojni" z menoj ni zadel gola; po krasni podaji Luschniga sem jaz sam zastrelil "matchball"! Ratajec je sam pred nasprotnim golmanom streljal prerahlo in nenatanko; nazadnje so Raczynskega podrli v kazenskem prostoru, a zaman smo čakali na žvižg "nepristranskega"...

Vsi igralci smo želeli zmago, borili smo se, bili smo boljši od nasprotnika (predvsem v drugem polčasu), vendar vse to ni zadostovalo. Tokrat ni bil naš dan, nikakor ne.

Postava: Naschenweng; Urban (Kreutz), Stern, Lampichler, Woschitz; Zablatnik (Luschnig), Velik, Polanšek, Jovičević, Raczynski, Ratajec.

Nesrečen poraz Šmihela

Zrelec : Šmihel 2:1 (1:0)

Zrelec, 300, Sintitsch.

**Gole: Zechner (17.) in Primig (89)
oz. Vauče (50. enajstmetrovka).**

V nedeljski tekmi je Zrelec igral na domačem terenu proti po prvem kolu vodečemu Šmihelu pri Pliberku. Šmihelčani so bili pred začetkom tekme samozavestni in prepričani, da bodo iz Zrelca odnesli vsaj točko. Domačini so bliskovito startali in že po 15-ih minutah se je rezultat glasil 1:0 za Zrelec. Šmihelčani so hitro reagirali in po prejetem голу polagoma prevzeli iniciativo. Terenska nadmoč je bila očitvidna, vendar do nadaljnjih zadetkov pred polčasom ni prišlo. Po odmoru je Šmihel še naprej hudo pritiskal, dokler kočno ni izenačil. Vauče je izkoristil možnost enajstmetrovke. Še zmeraj so bili gostje boljši in domačini so imeli srečo, saj jih je vratnica rešila pred protizadetekom. Šmihelčani so bili v igri zrelejši, toda nesrečen gol v predzadnji minuti iz prostega strela je pokopal vse njihove upe. Tako je pač v nogometu. Lahko si boljši, a na koncu štejejo le goli.

V naslednjem, torej tretjem kolu pride do prvega takozvanega slovenskega derbija, ko se bosta v Šmihelu pomerila Šmihel in novinec iz Sel. SAK igra v St. Andražu.

Postava: Guetz; Andrej, Suler,

Lopinsky, Motschnig;
W. Berchtold, Pototschnig, Vauče;
Krištof, Blažej, Buchwald
(K. Berchtold).

Prvi razred

Skupina B:

Bistrica ob Dravi : Št. Martin 0:0

Že drugič je Bistrica igrala neodločeno. Kaže, da so pristaši italijanskega "katanača", ker že doma igrajo na 0:0!

Skupina C:

Kotmar vas : Vetrinj 0:1 (0:0)

Tokrat so Kotmirčani razočarali in zaslužno izgubili. Gol je dal Hermetter, nekdanji igralec Kotmar vasi.

Metnitztal : Bilčovs 2:0 (1:0)

Druga tekma, drugi poraz. Nobena točka, goldiferenca 1:4 ter štirinajsto in zadnje mesto je zaenkrat bolj žalostna bilanca; vsekakor vse drugo kot obetaven začetek sezone za Bilčovs.

Skupina D:

Žel. Kapla : Klopinj. Jezero 1:2 (1:1)

Hektična, nervozna in nennačrtana igra obeh moštev. Gostje so povedli z lepim golom Novaka, legionarja iz Medvod. Po prodoru Prescherna je sodnik dosodil domačinom enajstmetrovko. Germačnik je izenačil. Drugi polčas je bil izenačen, toda po težki napaki domačega vratarja so gostje dosegli odločilni drugi gol. Kmalu nato je Rozman idealno podal žogo Kogelniku, ki pa sam pred golmanom ni znal izkoristiti edine možnosti na izenačenje.

Grabštajn : Žitara vas 1:7 (1:2)

Nepričakovano visoka zmaga Žitare vasi, ki je tako prevzela vodstvo na lestvici. Grabštajn je v hudi krizi in se bo po vsej verjetnosti boril proti izpadu.

Globošnica : Št. Pavel 3:0 (0:0)

Globošani so prijetno presenetili. Premiera na domačih tleh je zanesljivo uspešna. Po dveh težkih kolih je Globošnica osvojila tri točke in je druga.

Justin Polanšek

Naši planinci
na Matterhornu

Člani Slovenskega planinskega društva so v času od 28. julija do 31. avgusta bili v Wallischkih Alpah, kjer so se povzpeli na 4477 m visoki Matterhorn. Marjan Čertov (vodja alpinistične sekcije SPD Celovec) in Hanzi Mešnik z Gorjan v Zili sta v ponedeljek 30. julija v petih urah dosegla vrh. Hanzijev sin, 12-letni Dani, pa ju je spremljal z daljnogledom z Hörnlijeve kočice. To je bil letošnji izlet v Zapadne Alpe, ki ga zdaj vsako leto organizira SPD Celovec.

Matterhorn, ena izmed najlepših naravnih umetnin, je znan po cellem svetu in ga najdemo povsod v slikah, časopisih, knjigah, plakatih... Vsako leto pride na tisoče ljudi v Zermatt, da bi ga lahko doživeli od blizu. Domačini dobro vedo za njegovo dragocenost in ga tudi temu primerno drago prodajajo in zelo spretno trgujejo z njim. Iz nekdanje revne vasi, katere prebivalci so živeli od koz in ovc, se je razvil eden izmed najdražjih letoviščarskih krajev v Alpah. Tu uživa svoje dopuste evropska in svetovna finančna smetana. Zermatt prodajajo v vseh turističnih agencijah po celnem svetu in to vse samo zaradi tega, ker ima pred vrati nenavadno goro Matterhorn — ogromno naravno piramido. Pripe-ljemo se v Zermatt — turisti smejo v Zermatt samo z vlakom. Glavna ulica starega Zermatta je ozka. Levo in desno se vrstijo stari leseni hoteli, še iz časa alpinističnih pionirjev. Leta 1865 je prvič doseglo

— zlagajo opremo, pripravljajo svetilke, sušijo prepotene cunje. V vsakem je nekoliko napetosti in številnih vprašanj — bo držalo vreme? ali je vsa oprema v nahrbtniku, sem kaj pozabil? S temi malimi skrbmi se vležeš na skupno ležišče, se pokriješ z volneno odejo in v smrčanju ostalih zadremleš.

Ob štirih že se glasno oglašajo prve zapestne budilke, tako, da bi si najraje zamašil ušesa. Prižgejo se prve čelne svetilke, drug za drugim zapuščamo ležišča. Pred kočjo si uredimo vso opremo in krenemo še v temni noči na pot. Pri vstopu se naveže. Nekaj vodnikov naju prehitijo, kar pa naju ne moti, se vsaj ne bova mogla zaplezati.

Prve metre plezam zelo neokretno, zadevam s čelado enkrat tu, potem spet tam v skale in iščem prijemov, kjer jih ni. Polagoma se šele oči privadijo na temo in naenkrat gre vse lažje in hitreje. Orientacije nimava, ker je še vse temno. Veva samo, da naju pot vodi stalno višje in da so bele plošče pod nama ledeniki, ki postajajo z vsakim korakom manjši.

Dani se, gore in skalovje dobiva svojo obliko. Obzorje postaja večje, a vse to opaziva le mimogrede in tudi počitka si ne privoščiva. Molče plezava višje, hodiva, zopet preplezava strme odseke, se varujeva in naprej dalje in višje. To so jutranje ure, ko ne veš drugega, kot samo to, da moraš pridobiti na višini. Ko bi rad počil in se globoko izdihal, se premagaš in greš dalje, ker veš, da je vrh še daleč. Počasi z višino se šele otali; opaziš, da si že zelo visoko, da se grebena že dotikajo prvi sončni žarki, in tako spregovoriš prve besede.

Visoko nad nama vidiva že Solvavev bivak (4003 m), nad njim Hr-bet in Streho, še nekaj metrov grebena in za njim vrh.

Toda zdaj se morava paziti padajočega kamenja, ki večkrat le nekaj metrov mimo naju leti preko vzhodne stene. Pri Solvavevem bivaku imava že skoro 800 metrov višinske razlike za nama, še 400 metrov pa naju še čaka. Čez Hr-bet (tako se imenuje del Hörnlijevega grebena) je pot lahka in hitro napredujeva. Gosta megla, ki ovija Matterhorn nama vzame vse prečudoviti razgled. Streha (zgornji in najtežji del poti tik pod vrhom je zavarovan z vrvmi. A kljub temu se še tudi sama previdno varujeva, ker so skale pokrite s snegom in ledom. Navpični del stene hitro premagava. Slutiva, da morava biti že blizu vrha. Megla se začne dvigati in že vidiva greben, ki vodi s švicarskega vrha na italijanski vrh in v nekaj trenutkih sva tudi midva na cilju. Neskočno veselje...

Na vrhu Matterhorna

vrh Matterhorna sedem alpinistov. Pri sestopu pa so se štirje smrtno ponesrečili, preživeli so samo Whympen in oba Taugwalderja.

Na tisoče ljudi se gnete skozi ulice Zermatta, med njimi mnogo planincev s težkimi nahrbtniki, namenjeni na enega izmed 28 štiritisočakov okoli Zermatta.

Mi kar po najkrajši poti zapustimo Zermatt, ke nas ne zanima preveč. Z žičnico se v pol uri dvignemo do Črnega jezera 2583 m ob vznožju Matterhorna. V vsej svoji veličini stoji pred nama in še 1900 metrov višinske razlike naju loči od vrha. Zgodaj popoldne je še, privoščiva si še počitek ob jezeru.

Opazujeva množice turistov, ki buljijo z daljnogledi na Matterhorn, občudujejo strmine, opazujejo igranje megle na jugovzhodnem grebenu, večni sneg in led v severni steni in divje ledenike — vse to je zanje nov svet — a le površno ga doživljajo; samo plehki vtisi, ki bodo ostali. Prav resnično te gore ne bodo doživeli, vedno jim bo ostalo prikrito bistvo gore, spoprijeti se z njeno strmino, z njenimi nevarnostmi, z vsemi težavami na poti in ne nazadnje spoprijeti se tudi s samim seboj. Brez tega gore niso privlačne, ne moremo jim dati smisla — ostanejo le mrtvo skalovje.

Nocoj bomo prespali na Hörnli-Hütte, 3260 m. V sobi je že mnogo planincev in kljub temu je zelo mirno. Vsi se pripravljajo na jutri

Visoka zmaga Selanov

Sele : Liebenfels 5:2 (2:0)
Sele (pod Košuto), 200, Mitterböck.
Gole: F. Doujak (14. in 38.),
Hobel (63. in 85) in Fera (75.)
oz. Messner (62. in 79.).

Presenečenje v "gozdnem štadionu" v Selah pod Košuto. Seveda si je marsikdo pričakoval zmago domačinov, vendar je presenetljivo, kako visoko in s kako lahkoto so zmagali. So se Selani že udomačili v podlgi? So se vigrani in v polni formi? Morda je še prezgodaj postavljati takšna vprašanja oz. odgovarjati nanje. Vsekakor zgleda, da so se Selani kajpada hitro navadili dihati "zrak podlge" in da so se resno in dobro pripravili na jesensko sezono.

Pred nekaj več kot 200 gledalci je bila tekma v prvih dvajsetih minutah uravnovešena. Fortunat Doujak je spravi Selane v vodstvo in pozneje celo povišal na 2:0. Domačini so bili mnogo boljši. V drugem polčasu so

gostje rezultat znižali na 1:2, ampak že v protinapadu je Martin Hobel povišal na 3:1 za Selane (ne za SAK, kot bi marsikdo še mislil!). Igra je bila izmenoma hitra in polna zadetkov. Po devetdesetih minutah so Selani slavili visoko, a povsem zaslužno zmago — prvo v podlgi. Dva nekdanja SAK-igralca, namreč Martin Hobel in igralec-trener Jože Fera, sta krepko pomagala Selanom pri nepričakovano prepričljivem zmago-slavju. Hobel je dal dva gola in Fera enega. Martin Hobel je s tem pokazal, da je spet v formi, Jože Fera pa je potrdil, da je odličen trener in slej ko prej izvrsten nogometaš. Selani imajo po dveh odigranih kolih tri točke in ranžirajo na drugem mestu. To je prava senzacija!

Postava: Užnik; Jakopič, Vrhovec, A. Doujak, Čertov; Travnik, F. Doujak, Olip; Hobel, Oraže (Falle), Hribernik (Fera).

23. poletne olimpijske igre v senci
političnih spletk

23. poletne olimpijske igre, ki so se tokrat odvijale v Los Angelesu v Združenih državah Amerike, so pri kraju. Tam so se v različnih športnih panogah pomerili številni držav sveta. Čeprav bi olimpijske igre morale potekati v duhu prijateljstva med narodi, so te igre vedno spet bile povod za politično zlorabo države, v kateri so se odvijale. Prvi jih je zlorabil Adolf Hitler, ki je potem teh iger propagiral svojo nacistično miselnost, kasneje pa so te igre zlorabljali za propagando obeh svetovnih velisil. To se je zlasti pokazalo leta 1980, ko so ZDA sklenile takratne olimpijske igre v Moskvi bojkotirati, kar je privedlo do hudih političnih nasprotij obeh velisil, kar se je odražalo v tem, da tudi Sovjetska zveza in večina socialističnih držav ni poslala v Los Angeles svojih športnikov. To pa je spet bil povod za masivno protisovjetsko propagando ZDA, ki je v tem oziru brez dvoma zasenčila vsa dogajanja na športnih igriščih.

Kljub temu so se športniki v olimpijskem duhu pomerjali v vseh atletskih disciplinah in beležili odlične uspehe. Seveda so zaradi odsotnosti močnih ekip iz vzhodnih držav do medalj prišli tudi športniki, ki bi sicer imeli le malo možnosti doseči olimpijska odličja. Razumljivo, da so tudi v tem oziru dominirali športniki ZDA, ki so skupno osvojili 174 kolajn, od tega 83 zlatih, 61 srebrnih in 30 bronastih, druga najboljša nacija je bila Rumunija s skupno 53 kolajnami (20 zl., 16 sr., 17 br.), tretje mesto so v skupni uvrstitvi zasedli športniki Zvezne republike Nemčije z 17 zlatimi, 19 srebrnimi in 23 bronastimi kolajnami. Četrto mesto zavzema LR Kitajska s skupno 32 kolajnami (Tajvan, ki je sodeloval kot samostojna nacija je z eno bronasto medaljo, ki so osvojili po eno olimpijsko odličje). Avstrija je v Los Angelesu dosegla po eno zlato, srebrno in bronasto kolajno in v ekipnem seštevku zavzema 22. mesto. Tudi uspeh matične države Jugoslavije je zelo razveseljav, saj je s skupno 18 kolajnami zasedla odlično deveto mesto oziroma 7 zlatih, 4 srebrne in 7 bronastih kolajn.

Vsi, ki so zasledovali 23. olimpijske igre v Los Angelesu, so občutili, da je žal pri sojenju, zlasti pri boksu, bilo mnogo nekektnosti in zato tudi mnogo razburjenja med športniki.

Tako je Amerika tudi v tem oziru pokazala svoj obraz, kajti 23. poletne igre so bile čista komercialna zadeva, kar organizatorje oz. mednarodni olimpijski komite postavlja pred nove težave. Zdaj je jasno, da olimpijske igre niso več to, kar so bile. To so v Los Angelesu spoznali vsi, upajmo, da tudi obe velesili, kajti če bo na prihodnjih igrah, ki bodo leta 1988 v glavnem mestu Južne Koreje, Seulu, spet prišlo do kakšnega bojkota, je upravičeno vprašanje ali sploh še olimpijske igre? Upajmo, da bo prevladovala razsodnost, da bo zmagal olimpijski duh, da se bodo lahko spet pomerili najboljši atleti sveta.

